SISUKORD

SISUKORD **1**
SISSEJUHATUS **3**
1 ÜLDOSA **4**
1.1 Asend **4**
1.2 Rahvastik ja asustus **4**
1.2.1 Rahvaarvu prognoos 5
1.2.2 Asustus ja asulate omavahelised suhted 5
2 KUUSALU VALLA SWOT ANALÜÜS **8**
3 KUUSALU VALLA VISIOON 2007 ..... **11**
4 ARENGUSTRATEEGIA PÕHISUUNAD AASTANI 2015 ..... **12**
4.1 Sotsiaalne infrastruktuur **13**
4.1.1 Haridus 13
4.1.2 Kultuurisfäär 13
4.1.3 Sotsiaalhooldus, tervishoid 14
4.1.4 Sakraalasutused ja kalmistud 15
4.1.5 Ajaloo-, arheoloogia- ja arhitektuurimälestised 15
4.2 Puhkealad, rekreatsioon, miljööpiirkonnad **15**
4.2.1 Puhkealad 15
4.2.2 Turismi arendamise võimalused 16
4.3 Ettevõtlus **16**
4.3.1 Teenindus, kaubandus 17
4.3.2 Põllumajandus, metsandus 17
4.4 Tehniline infrastruktuur **19**
4.4.1 Teed ja transport 19
4.4.2 Tehnilised kommunikatsioonid 20
4.4.3 Jäätmemajandus 20
4.5 Maavarade kasutamine **22**
4.6 Koostöövõimalused **23**
5 KESKKONNA PIKAAJALISEST JA SÄÄSTLIKUST KASUTAMISEST **24**
6 MAA- JA VEEALADE KASUTUSPÕHIMÕTTED JA KEHTIVAD PIIRANGUD25
6.1 Kehtivad piirangud **25**
6.1.1 Riikliku kaitse all oleva mälestise kaitsevöönd 25
6.1.2 Riikliku kaitse all oleva loodusobjekti kaitsevöönd 25
6.1.3 Veekaitsevööndid ja veekogu äärsed ehituskeelualad 26
6.1.4 Puurkaevude sanitaarkaitseala 28
6.1.5 Paiksete saasteallikate sanitaarkaitseala 28
6.1.6 Metsa kaitsekategooriad 29
6.1.7 Maantee kaitsevöönd 30
6.1.8 Kõrgepinge õhuliinide kaitsevöönd 31
6.1.9 Gaasivõrgu kaitsevöönd 32
6.1.10 Kaugküttevõrgu kaitsevöönd 33
6.1.11 Kanalisatsiooni survetrassi kaitsevöönd 34
6.1.12 Reoveepuhastite sanitaarkaitsetsoon 34
6.1.13 Jäätmekäitlus ja prügimäe sanitaarkaitsetsoon 34
6.1.14 Farmide, tööstushoonete, ladude sanitaarkaitsetsoonid 35
6.1.15 Surnuaedade sanitaarkaitsetsoonid 35
6.1.16 Tuleohutusnõuded 35
6.1.17 Telekommunikatsioonirajatiste kaitsevöönd 36

6.1.18 Maaparandushoid 36
6.2 Maa reserveerimine 37
6.2.1 Elamumaade reserveerimine 38
6.2.2 Ärimaa reserveerimine 39
6.2.3 Puhkeettevõtete maa reserveerimine 39
6.2.4 Tootmismaa reserveerimine 39
6.2.5 Sadamate maa reserveerimine 40
6.2.6 Mäetööstusmaa reserveerimine 40
6.2.7 Ühiskondlike asutuste maa reserveerimine 41
6.2.8 Haljasalade maa reserveerimine 41
6.2.9 Kalmistu maa reserveerimine 42
6.2.10 Vabaõhuürituste maa reserveerimine 42
6.2.11 Supelrandade maa reserveerimine 42
6.2.12 Riigikaitsemaa reserveerimine 42
6.3 Vee-alade reserveerimine 43
6.4 Säilitamisele kuuluvad alad 43
6.4.1 Kaitse all olevad alad 43
6.4.2 Väärtuslikud looduspiirkonnad ja kooslused 46
6.4.3 Tähelepanu vääriva kultuuri-, maastiku-, (loodus-) ja külamiljööga alad 47
6.4.3.1 Mõisakomplekside maa koos pargiga 48
6.5 Ehitamise printsiibid hajaasustuses 49
6.6 Tehnovõrgud 50
6.7 Senise maakasutuse säilitavad alad nn *valged alad* 50
7 TIHEASUSTUSALAD JA DETAILPLANEERINGU KOHUSTUSEGA ALAD . 51
7.1 Ehitamise printsiibid tiheasustuses 51
8 PLANEERINGUTE KOOSTAMISE SOOVITUSLIK JÄRJESTUS 52
8.1 Valla osaüldplaneeringu vajadus 52
8.2 Detailplaneeringute koostamise järjestus 52
8.3 Kehtivad detailplaneeringud 52
9 KASUTATUD KIRJANDUS 53
10 LISAD 54

11 OTSUSED

12 KAARDID

KUUSALU ALEVIK 1:10 000 väljavõte Kuusalu valla üldplaneeringu kaardist
KODASOO KÜLAKESKUS 1:10 000 väljavõte Kuusalu valla üldplaneeringu kaardist
KOLGA KÜLAKESKUS 1:10 000 väljavõte Kuusalu valla üldplaneeringu kaardist
KIIU KÜLAKESKUS 1:10 000 väljavõte Kuusalu valla üldplaneeringu kaardist
VALKLA KÜLAKESKUS 1:10 000 väljavõte Kuusalu valla üldplaneeringu kaardist
KUUSASALU VALLA ÜLDPLANEERINGU KAART 1:20 000 kahel lehel

SISSEJUHATUS

Üldplaneering on vajalik saavutamaks parimat valla territooriumil olevate maa- ning veealade kasutamist ja see koostatakse lähtudes lähima 10 - 15 aasta perspektiivist. Üldplaneering tugineb valla arengukavas toodud tulevikuvisioonidele ning strateegiatele ja loob eeldused valla hoidmiseks soovitud arengu teel.

Üldplaneering tähendab eelkõige kokkuleppeid. Selle koostamise käigus üritatakse leida parim lahendus vastuoludele, mis eksisteerivad erinevate huvide esindajate vahel, näiteks riigi, valla üldsuse ja vallas olevate erinevate huvigruppide vahel. Vastuvõetud üldplaneering saab omakorda olema aluseks detailplaneeringute koostamisele tiheasustuses ja ehitus- ning maakorraldusele hajaasustuses. Üldplaneeringu aktuaalsuse säilitamiseks peab kehtivat üldplaneeringut perioodiliselt üle vaatama (näiteks iga 3 aasta järel) ja vastavalt elu käigule, läbi uute detailplaneeringute või korduva üldplaneeringu protsessi muutma.

Töögrupp

Üldplaneeringu lähteülesande koostamisega tegeles töögrupp koosseisus:

Valdeko Palginõmm	AS ENTEC planeerija, projekti juht
Merike Laas	AS ENTEC planeerija
Enn Kirsman	Kuusalu vallavanem
Raivo Tabri	Kuusalu valla arhitekt
Priit Adler	Kuusalu valla keskkonnaameti juhataja
Meelis Rauert	Kuusalu valla maa- ja omandireformi nõunik

Lisaks kaasati vastavalt vajadusele teisi vallavalitsuse töötajaid, valla elanikke ja valla volikogu liikmeid ja vallavolikogu juures tegutsevaid komisjone.

1 ÜLDOSA

Kuusalu ümbrus oli juba kauges minevikus tihedalt asustatud. Sellest kõneleb rohkete muististe esinemine ümbruskonnas. Ürikutes on Kuusalut mainitud 1212. a preestri asukohana ja kirikukihelkonnana moodustati umbes 1220. aastal.

Kuusalu vald, kui territoriaalne haldusüksus moodustati Eesti Vabariigi presidendi otsusega nr 88, 7. oktoobrist 1938. aastal (jõustus 1. aprillist 1939), millega liideti Kiiu ja Kodasoo vallad. Vald likvideeriti 1950. a, kui moodustati Loksa rajoon. Kuusalu külanõukogu moodustati 1954. a Kiiu ja Kodasoo külanõukogude liitmisel ja millele liideti 1963. a Kolga külanõukogu maad.

1991. aastal omistati Kuusalu vallale taas omavalitsuslik staatus. Kuusalu valla pidupäevadeks on 11. aprill - valla taassünni päev ning 10. august – Lauritsapäev.

1.1 Asend

Kuusalu vald paikneb Harju maakonna kirdeosas, Tallinnast idas Soome lahe rannikul (joonis 1). Läänes piirneb vald Jõelähtme vallaga, lõunas kulgeb piir piki Soodla jõge Anija vallaga ning lõuna tipus on valla piir ühtlasi ka maakonnapiiriks Järva maakonnaga, kus naabervallaks on Lehtse vald ning Lääne-Viru maakonnaga, kus naabriks on Tapa linn. Maakonna piirina Lääne-Viru maakonnaga jätkub valla piir ka idas, kus naabervallaks on Kadrina vald kuni Loksa vallani, mis on naabervallaks mereni. Valla põhjapiiriks on meri. Valla koosseisu kuulub ka Kolga lahes asuv Pedassaar.

Kuusalu valla pindala on 488,6 km², mis moodustab 9,5% Harjumaast. Valla administratiivkeskus paikneb Kiius. Vallakeskusest on Tallinnasse 39 kilomeetrit.

Valla füüsilis-geograafiline asend on soodne. Rannikul asuva vallana on Kuusalu vallal eeldusi suurendada ranna ja merega seonduvat majandustegevust. Valda läbivad olulised suured infrastruktuurid (Tallinn-Narva põhitee, gaasi-, elektri ja sidetrassid). Lisaks valda läbivatele infrastruktuuridele on ettevõtlust soodustavateks teguriteks lähedal asuvad Muuga sadam ja Tallinna lennuväli. Kõik see soosib siinsete elanike ja ettevõtjate püüdu arendada nii erinevaid ettevõtlusvorme kui ka puhkemajandust ja turismi.

1.2 Rahvastik ja asustus

Kuusalu vallas elab 4661 alalist elanikku ja see moodustab kogu Harjumaa elanikest 4,4%.

Tabel 1 . Rahvaarv Kuusalu vallas aastatel 1995-2000

	01.01. 1995	01.01. 1996	01.01. 1997	01.01. 1998	01.01. 1999	01.01. 2000
elanikke	4738	4706	4768	4766	4746	4661

Mehi on vallas 2338 ja naisi 2323.

Valla elanikkonnast on 93% eestlased, ülejäänud 7% on põhiliselt venelased.

Loomulik iive vallas, nagu kogu Eestiski, oli negatiivne. Juurdekasv on saavutatud positiivse rändesaldo tõttu. Valdav enamik saabunutest on noored.

1.2.1 Rahvaarvu prognoos

Valla rahvastik on püsinud viimased aastad stabiilsena. Samas võimaldavad atraktiivne rannikumaastik ja piirkonna tuntus oskusliku tegutsemise juures elanikke valda juurde meelitada.

Potentsiaali elanikkonna kasvuks loovad vähesel määral suvilaomanikud, kes oma suvilaid elamuteks kohandavad ja läbiviimisel olev omandi- ja maareform.

Arvestades momendil valitsevaid trende, kus toimub rahvastiku liikumine linnadesse ja linnalistesse asulatesse, võib arvata, et väheneb elanike arv valla äärealadele jäävates külades. Suuremaid muudatusi rahvastiku kasvus hetke situatsioonist lähtudes aga prognoosida ei saa.

Kõige olulisemalt mõjutavad valla rahvastiku situatsiooni ränne ja sündimus. Ränne sõltub otseselt valla üldisest arengust, mõjutades omakorda sündimust. Positiivse rändesaldo puhul saabuvad enamasti noored ning sellega kaasneb kõrgem sündimus. Negatiivseks trendiks on rahvastiku vananemine, seda eelkõige sündimuse languse tõttu. See omakorda mõjutab eelkõige ja kõigepealt haridussfääri, toimub järsk laste arvu langus.

Kriitilisem periood algab peale 2010. a, kui tööturule hakkab jõudma väikesearvuline 1990ndatel aastatel sündinud põlvkond, pensioniikka jõuab aga suhteliselt rohkearvuline 40-50 aastaste põlvkond.

1.2.2 Asustus ja asulate omavahelised suhted

Asustus Kuusalu vallas on hõredamaid maakonnas. Tihedamalt asustatud on valla lääne osa ja ranna äärne ala, ning valla idaosa, vahetult vastu Lääne-Virumaa piiri, ning koondunud peamiselt liiklusmagistraalide äärde. Iseloomulik on tihe teestik valla põhjaosas ning asustuses domineerivad peamiselt väike-asulad ja sumbkülad, esineb ka tänavkülasid. Vallas on 34 küla ja üks alevik, kokku 1672 majapidamisega. Kuusalu alevik tekkis kiriku juurde XIX saj lõpul ja arenes hoogsalt 1950.-1960. aastail.

Tähtsamad asulad on Kuusalu alevik, Kiiu, Kolga ja Valkla külad, nendesse on koondunud üle poole elanikkonnast.

Kuusalu alevikus	1175 elanikku ehk	25%;
Kiiu külas	905 elanikku ehk	19%;
Valkla külas	690 elanikku ehk	15%;
Kolga külas	528 elanikku ehk	11%.

Rahvastiku tihedus on 9,75 in/km².

Kuusalu alevik on tugev II astme keskus, mille mõju ulatub üle valla piiride. Tugeva II astme keskusena on Kuusalu alevik Tallinna läheduse tõttu väga nõrk III astme keskus samades piirides. Üldiselt on Kuusalu vald Tallinna otseseks tagamaaks ja Tallinna linna läheduse ja väga suure mõju tõttu ei kujune Kuusalu alevikust tugevat III tasandi keskust.

Kuusalu asendi kaart

2 KUUSALU VALLA SWOT ANALÜÜS

Kuusalu valla arengukava, 1998

Tugevad küljed

Pikaajaline asustus
Kultuuritraditsioonid ja nende järjepidevus
Tallinna lähedus
Mere- ja liivarandade olemasolu
Keskuste ja külade hea omavaheline ühendus
Riigiteede hea seisukord
Maastiku mitmekesisus
Unikaalsed loodusobjektid
Elamuehituseks sobivad maa-alad
Joogivee varud
Ehitusmaterjalide varud
Küttematerjalide varud
Stabiilne, kasvav elanikkond
Rahvastiku soodne sooline ja vanuseline koosseis
Praktiliselt ühekeelne keelekeskkond
Mitmekesine ettevõtlusstruktuur
Hea ühendus Tallinnaga
Vabade tootmispindade olemasolu
Vaba kasutamata maa olemasolu
Koolide hea tase
Sotsiaalteenuste hea kättesaadavus
Loodussäästlike energiaallikate olemasolu
Keskkonnaohtlike jäätmetega tootmise vähesus
Korrakaitse efektiivsuse kasv
Materiaalse olukorra paranemine
Aktiivne valla volikogu ja valitsus
Kvalifitseeritud kaadri olemasolu
Teotahe
Laekuvate maksude kasv
Kindlad jaotuspõhimõtted
Omaniku-peremehe tekkimine
Toimuv arendustegevus
Suur huviliste ring
Saadud praktilised kogemused ja sidemed

Nõrgad küljed

Praegused halduspiirid
Väljaarendamata piirkond
Kohalike teede halb seisukord
Teeviitade ebapiisav olemasolu
Keskkonnaseisundi monitooringu puudumine

Ressursside piiratus
Rekultiveerimistööde puudumine
Puudub ülevaade põhjavee varudest ja kasutamisest
Metsakorralduskava puudumine
Negatiivne loomulik iive
Valla ääremaade rahvaarvu vähenemine ja rahvastiku vananemine
Teenindusstruktuuride vähesus transiittee läheduses
Ettevõtlike inimeste vähesus
Suhteliselt kõrge eelarveliste töökohtade osakaal
Rahaliste vahendite piiratus
Amortiseerunud hooned
Elektriga varustatuse piirkondlik ebaühtlus
Vananenud tehnoloogiate kasutamine
Varaliste vahendite nõrk kaitse
Juhtimisaparaadi töö killustatus
Eelarve ebapiisavus
Piiratud võimalused tulude suurendamiseks
Reformide üheaegsusest tingitud jõudude killustumine
Sagedastest seaduste muudatustest tingitud ebastabiilsus
Koostöö vähene korraldatus ja koordineeritus

Võimalused

Elu- ja majandusliku tegevuse laienemine Tallinna lähistesse piirkondadesse
Puhkepiirkonna arendamine
Koostöö tugevdamine lähipiirkondade vahel
Transiitreisijate teenindamise infrastruktuuri väljakujundamine
Puhkemajanduse ja turismi arendamine
Elamuehituse arendamine
Loodust säästva eluviisi arendamine
Põllumajanduse ja kalakasvatuse viljelemine
Ehitus- ja viimistlusmaterjalide, puitesemete tootmine
Uute maavarade kasutusele võtmine
Inimeste aktiivsuse parem rakendamine kohapeal
Uute töökohtade loomine
Ettevõtjate koostöö parandamine
Põllu- ja metsamajandusliku tootmise suurendamine
Loodussäästlikul kõrgtehnoloogial baseeruva tootmise arendamine
Sotsiaalteenuste avardamine
Tervete eluviiside propageerimine
Õppimisvõimaluste laiendamine
Sideprobleemide lahenemine lähiaastatel
Jäätmemajanduse korraldamine
Energia ja loodussäästlike tehnoloogiate rakendamine
Loodussäästlike energiaallikate kasutusele võtmine
Operatiivteenistuste ühendamine
Vabatahtlike kaasamine
Kõigi potentsiaalsete võimaluste kasutamine
Valla arengu efektiivne juhtimine
Muudatused seadusandluses

Elukorralduse muutumine inimkesksemaks ja efektiivsemaks
Süsteemne lähenemine arendustegevusele
Ühisprojektid

Ohud

Halduspiiride võimalik läbivaatamine
Sõjaväepolügooni kasutusele võtmine
Konkurentsi süvenemine
Keskkonna suurenev saastumine
Külateede läbitavuse halvenemine
Looduskeskkonna ülemäärane koormamine
Põhjavee reostumine
Metsade ülemäärane raie
Reostus maavarade kasutusele võtmisel
Rahvastiku vananemine
Üksikvanurite arvu suurenemine
Kvalifitseeritud kaadri äravool
Elamispinna vähesus kvalifitseeritud kaadri ligimeelitamiseks
Toetust vajavate inimeste kasv
Energiahinna jätkuv tõus
Tehnika vananemine
Majanduskulude kasv
Elanike hoolimatus
Langus majanduses
Teha valesid otsuseid
Haldusreformi tagajärjel Kuusalu valla likvideerimine
Projektide dubleerimine
Paralleelsed ja kooskõlastamata finantseerimistaotlused

3 KUUSALU VALLA VISIOON 2007

Kuusalu valla arenguvisioon (Kuusalu arengukava, 1998) – üldine nägemus sellest, millisena tahetakse näha oma valda kaugemas perspektiivis.

- **aktiivset tegevust soosiv inimsõbralik elamispiirkond**

Kuusalu vallast on saanud kodu paljudele erinevaid elustiile harrastavatele inimestele – nii vallas kui ka väljaspool valda töötavatele inimestele. Puhta looduse rüppe on välja arendatud elutegevuseks vajalik infrastruktuur ja teenindusvaldkonnad - teed, side, energiatarbimisvõrk, kaubandus, haridus- ja tervishoiuteenused, sotsiaalhoolekanne, korrakaitse, vaba aja veetmine. Elamuehituse hoogustumisega valla erinevates piirkondades on kaasnenud alalise elanikkonna suurenemine Tallinna ja teiste lähipiirkonna industriaalse keskkonnaga asumite arvel. Suurenenud on valla integreeritus lähinaabritega, mis omakorda on aktiviseerunud elu ka valla ääremaadel.

Loodud on täiskasvanute koolituse keskus täiendkoolituseks ja ümberõppeks nii esmajärgus kohapealsete kui ka muude piirkondade vajaduste rahuldamiseks.

- **erinevatel aastaaegadel kasutatav kohalikke kultuuri- ja vaatamisväärtusi tutvustav puhke- ja turismipiirkond**

Vallas asuvad kultuuri- ja looduslikud vaatamisväärtused on muudetud kättesaadavaks kõigile – jalgsi-, bussi- ja automatkajatele, päevase ning pikema puhkuse veetjatele. Välja on arendatud vaba aja veetmise kohad, puhkebaasid ning teeninduspunktid looduslikult kaunites kohtades mere ääres ja metsa rüpes. Traditsioonilisteks kujunenud kohalikke kultuuriväärtusi teadvustavad ning muud üritused on kujunenud piirkonna ja selle ümbruse oodatud sündmusteks.

- **loodust säästva keskkonnakasutusega majanduslikuks tegevuseks soodus piirkond**

Ettevõtlikkust soodustav kliima vallas, väljaarendatud infrastruktuur ning valla soodne asend pealinna naabruses on tinginud investeeringute juurekasvu teenindus- ja elamuehitussfääri ning keskkonnasõbralikku teadusmahukasse tootmis- ja arendustegevusse. Välja on arendatud kohalikul tootmisel baseeruv põllumajandussaaduste ümbertöötlemine. Uute puhke- ja elamurajoonide rajamine on tinginud elanikkonna noorenemise. Aktiivse eluhoiakuga noorte olemasolu ning erineva profiiliga ettevõtete kooslus vallas tagavad ettevõtluse paindlikkuse ning vastavuse aja nõuetega.

4 ARENGUSTRATEEGIA PÕHISUUNAD AASTANI 2015

Arengu eelduseks on valla dialoog ja probleemide arutelu elanikega, kelle elukeskkonda ja tingimusi pikaajalised kavad vahetult kujundama hakkavad ning keda vastuvõetavad otsused otseselt puudutavad.

Seega on valla tulemusliku tegevuse põhiprintsiibid:

- kõigile osalemiseks võrdsete võimaluste tagamine;
- kohaliku elanikkonna informeerimine ja kaasamine;
- sidus lähenemine keskkonnale, majandusele ja ühiskonnale;
- erinevate tegevusalade tähtsuse selgitamine, regionaalsete eripärade leidmine ja nendega arvestamine.

Kuusalu vallas on koostatud arengukava (1998), mille põhieesmärgiks on kogu valla tasakaalustatud arengu tagamine. Selle saavutamiseks on valla arengukavas püstitatud järgmised üldeesmärgid:

- elanike toimetuleku tagamine ja sotsiaalse turvalisuse suurendamine;
- elanike haridus- ja vaba aja sisuka veetmise võimaluste loomine;
- elanike konkurentsivõime tõstmine tööjõuturul;
- alalise elanikkonna suurendamine;
- valla elukeskkonna igakülgne arendamine;
- turvalisuse suurendamine;
- infrastruktuuri arendamine;
- koostöö arendamine kõigi sektorite vahel;
- informatsiooni leviku ja kättesaadavuse tagamine;
- kohaliku ettevõtluse toetamine;
- valla muutmine ettevõtjale atraktiivseks;
- valla juhtimise efektiivistamine.

Käesolevas peatükis on leidnud kajastamist prognoosid ja valla arenguperspektiiv järgneva 10-15 aasta jooksul. Kooskõlas riigiplaneeringuga *Eesti 2010* (2000), *Harju maakonnaplaneeringuga* (1999) ja *Harju maakonna arengustrateegiaga* (1998) on käsitletud seda, kuidas ja kus suunas allpool toodud peamised valdkonnad peaksid arenema.

4.1 Sotsiaalne infrastruktuur

Sotsiaalne infrastruktuur vallas peab olema vastavuses asustustihedusega. Praegust situatsiooni, mis on rahuldav tuleb sel eesmärgil igati arendada.

4.1.1 Haridus

Vallas töötab kaks keskkooli ja kaks koolieelset lasteasutust ning muusikakool. Valla koolivõrk rahuldab piirkonna vajadused.

Eesmärk on teha põhihariduse omandamine võimalikult kättesaadavaks ja tagada koolikohustuse täitmine, milleks tuleb säilitada olemasolev koolivõrk. Algharidus peab olema võimalik lapsel saada oma kodule võimalikult lähedal.

Koolidesse vajalikul hulgal ja tasemel kaadri leidmiseks ja selle läbi koolides antava hariduse taseme tõstmiseks tuleb enam väärtustada maakoolide õpetaja elukutset. Vald toetab võimaluste piires õpetajate (täiendus) koolitust.

Valla hariduskontseptsiooni koostamiseks tuleb koolidel koostada oma arengukavad, milles on vaja välja tuua konkreetsed ettepanekud haridustaseme tõstmiseks, täienduskoolituse korraldamiseks jne.

Vald toetab huvihariduse laiendamist ja avaramate valikuvõimaluste pakkumist.

Vald soovib luua täiskasvanute koolituskeskuse täiend- ja ümberõppeks, eelkõige kohapealsete vajaduste rahuldamiseks, hiljem kujundada sellest piirkondlik keskus.

4.1.2 Kultuurisfäär

Kuusalu alevikus asub valla rahvamaja, kus tegutsevad taidlus ja huviringid ligi saja osalejaga ning laululava. Vallas töötab kuus raamatukogu ja kolm muuseumi. Seltsielu on vallas aktiivne, tegutseb neli spordiklubi, kümme seltsi ja klubi ning ühingut.

Valla tasakaalustatud arenguks on vajalik inimeste vaimse poole areng ja võimalused huvialaseks tegevuseks.

Vald toetab eksisteerivat klubide-seltside-liitude võrgu säilimist, samuti koduküla kultuuritraditsioonide loomist ja säilitamist. Seltside (klubide) tegevus on oluline, kuna võimaldab omavahelist suhtlemist ning loob seeläbi harmoonilise keskkonna. Seltsid muudavad elu vallas sisukamaks ja paremaks.

Vallale peab seltside toetamisel olema prioriteediks noorte tegevuse toetamine.

Rahvamaja on võimalik samuti kasutada turismi edendamise eesmärgil, seal võiks asuda kohalik infopunkt turistidele. Samuti tuleb seltsitegevuseks võimaldada koolimajade ruumide kasutamist.

Valla eesmärgiks on säilitada olemasolevad raamatukogud. Raamatukogude tegevus peab olema omavahel koordineeritud, et võimaldada paremat kirjanduse valikut ning koordineerida raamatukogude vahelist raamatute vahetust.

Lõppeesmärk on muuta raamatukogud info ja teabekeskusteks, kus põhiteenuse kõrval (raamatulaenutus) on kättesaadav igat liiki info (sh üldkasutatavad riigi- ja kohalike omavalitsuste andmebaasid ja ettevõtjatele vajalik info).

Raamatukogude üleviimine elektroonilisele infosüsteemile ja ühtse koondkataloogi loomine võimaldavad eri raamatukogudes olevad raamatud teha senisest paremini kättesaadavaks.

4.1.3 Sotsiaalhooldus, tervishoid

Sotsiaalabi andmise aluseks vallas on elanike andmete register, mida pidevalt parandatakse ja täiendatakse.

Pea-eesmärgiks on võimaluste piires pakkuda kodukoha järgset sotsiaalhoolekannet.

Järgnevalt on toodud eesmärgid ja vajadused tulevikus:

- vanurite hoolduse jätkamine koduhoolde põhimõttel (avahooldus) võimaldades vanuritele oma elupäevad kodus veeta;
- kasutada valla käsutuses olevaid vahendeid motiveerimaks ettevõtjaid looma töökohti puuetega inimestele;
- valla sotsiaalpoliitika peab toetama täisväärtuslikku perekonda ja soosima paljulapseliste perede arvu suurenemist;
- tuleb leida võimalusi täiskasvanute täiend- ja ümberõppeks;
- pöörata enam tähelepanu noortele, kes ei õpi ega tööta;
- kasutada töötuid varasemast enam häda-abitöödel;
- suhtuda alkoholismi, kui haigusesse ja sellest tulenevalt korraldada ka ravi. Teha ennetavat (preventiivset) tööd. Kõik noortele mõeldud üritused alkoholivabaks;
- luua kasuperede ja tugiisikute süsteem puuduva vanemliku hoole korvamiseks. Ennetav koostöö lastekaitseorganite ja noorsoopolitsei vahel. Vajadusel võtta valda lastekaitse töötaja;
- leida võimalus tagada kinnipidamiskohtadest vabanenutele ajutine elamispind. Kasutada valla käsutuses olevaid vahendeid motiveerimaks ettevõtjaid võtma tööle kinnipidamiskohtadest vabanenuid;
- ajutiselt hättasattunud (vaesunud) inimeste ja perede delikaatne toetamine nende suutlikkuse ja toimetuleku parandamiseks.

Tervishoiupoliitika vallas sõltub eelkõige riiklikust tervishoiupoliitikast. Vallas tööle rakendunud perearstide süsteemi, mis võimaldab elanikele esmast arstiabi, töö hulka kuulub ka preventiivse meditsiini korraldamine.

Vald pöörab tähelepanu töökeskkonnale. Tänases tööpuuduse tingimustes ahistab tööandja sageli töötaja õigusi tervislikule töökeskkonnale. Eiratakse arstlike läbivaatuste ja kutseettevalmistuse nõudeid.

4.1.4 Sakraalasutused ja kalmistud

Tähtsa koha Euroopa kultuuri traditsioonis moodustab kirik, seal kooskäimine ning laste pühapäevakoolid on oluliseks aspektiks harmoonilise ja turvalise elukeskkonna kujundamisel. Vallas tegutsevale Kuusalu Laurentiuse kogudusele kuuluvad Püha Laurentiuse kirik ja kalmistu.

Kultuurilooliselt ja muinsuskaitseliselt tähtsat kalmistut on vaja korrastada ja piisavalt hästi hooldada, mistõttu on vajalik valla abi selle korrastamiseks ja ümbruse korrashoiuks. Vald näeb vajadust tulevikus kalmistut laiendada.

4.1.5 Ajaloo-, arheoloogia- ja arhitektuurimälestised

Ajaloo-, arheoloogia- ja arhitektuurimälestiste kaitse ehk muinsuskaitse on oluline kultuurilise järjepidevuse ja rahva ajaloomälu säilimise aspektist. Valla eesmärgiks on igati kaasa aidata ajaloo- ja kultuurimälestiste, kohanimede ning muinsuspärandi säilimisele.

Säilitamist, tähistamist ja senisest läbimõeldumat eksponeerimist (lähtudes valla soovist arendada turismi), vajavad kõik valla ajaloo- ja arheoloogiamälestised. Täielik nimekiri vallas asuvatest muinsuskaitse alla kuuluvatest objektidest on toodud lisas 2.

4.2 Puhkealad, rekreatsioon, miljööpiirkonnad

Puhkealana võib vaadelda kogu valda. Looduslähedane maastik oma vahelduva profiiliga, omapäraste pinnavormidega, rikkaliku taimestikuga, järvede äärsete aladega ja rannikumerega on huvipakkuv ja ahvatlev.

4.2.1 Puhkealad

Puhkevõimalused on väga mitmekesised, valla loodus sobib nii päevaseks kui ka nädalalõpu kestusega (puhkajad üle Eesti) puhkuse veetmiseks. Looduslikult on olemas head võimalused ka pikemaajalise puhkuse veetjate (puhkajad nii Eestist, kui mujalt) meelitamiseks valda.

Valla maastik võimaldab korraldada ka mitmeid puhkuse eri vorme, sh sportliku ja erisuunitlusega. Suured metsamassiivid on ideaalsed orienteerumismaastikuks. Järvestikud pakuvad võimalusi kalastamiseks, aga ka suplemiseks ja ujumiseks. Eelistatum puhkealana on valla rannik, mis on maaliline ja kordumatu.

Valla eesmärk on pakkuda senisest mitmekesisemaid puhkamise võimalusi.

Potentsiaalse ja arendamist vajava puhkealana võib vaadelda valla kaguossa jäävat Põhja-Kõrvemaad.

Vald peab vajalikuks ehitada välja Põhja-Kõrvemaa maastikuala keskus, mis peab saama huviliste vastuvõtu kohaks ja infoga varustajaks. Kaugemaks eesmärgiks on kujundada keskusest Harjumaa loodushoiu koolituskeskus.

4.2.2 Turismi arendamise võimalused

Kuna kõik muinsus-, loodus- ja kultuurimälestised suurendavad huvi kogu maastiku vastu, on loodushuviliste turistide valda meelitamise seisukohast oluline muinsus- ja looduskaitse all olevate üksikobjektide säilitamine ja senisest läbimõeldumalt eksponeerimine (alustada tuleb nende tähistamisest).

Üheks senikasutamata turismiharuks vallas on mereturism. Oma asukoha tõttu omab valla rannik väga suurt mereturismialast potentsiaali. Valla rannik koos Pedassaare ja väikesadamatega peaks leidma enam kasutamist.

Vajalik on koostada **valla turismi arengukontseptsioon**, mida peaks tegema koostöös Lahemaale ja Kõrvemaale jäävate omavalitsustega.

Põhirõhk rekreatiivsete teenuste pakkumisel on vaja asetada keskkonnasõbralikule turismile ja puhketegevusele, hajutades tegevust võimalikult laiale alale.

Kasulik on keskkonna ja turismi vahelisi seoseid reguleerida kolmes põhisuunas:
- erinevate turismivormide ja –viiside toetamine ja juhtimine;
- teenuste kvaliteedi ja informatsiooni parandamine ja korraldamine;
- turistide käitumise mõjutamine.

4.3 Ettevõtlus

Valla ettevõtetest 21% on kaubandusettevõtted, 20% tööstus- ja ehitusettevõtted, 18% teenindusettevõtted, 16% haridus-, kultuuri-, sotsiaal- ning meditsiiniettevõtted. Põllumajandusettevõtted moodustavad 12% valla ettevõtete üldarvust.

Kõige aktiivsemad ettevõtluspiirkonnad on Kuusalu alevik, Kiiu, Kupu ja Kolga külad.

Ettevõtlus areneb eelkõige turul tekkinud nõudlusest. Vallapoolne vahelesegamine on oluline juhul, kui ettevõtluse areng hakkab ohustama valla loodust ja/või elukeskkonda.

Oluliseks ettevõtluse arendamiseks ja ettevõtjate ligimeelitamiseks on korralikud (kvaliteetsed) hästi funktsioneerivad ja tehniliselt heal tasemel olevad infrastruktuurid.

Viisid, millega vald saab ettevõtlust otseselt aidata, oleks täienduskoolituse võimaluste vahendamine, ettevõtlust puudutava info levitamine (vallas töötava konsultandi näol), nii valla siseselt kui ka väljapoole valda, samuti ettevõtluseks sobiva maa pakkumine selleks sobivates kohtades. Lähtudes viimati toodust ongi üldplaneeringus reserveeritud maid ettevõtluse jt otstarveteks.

Igati tuleb toetada ja soodustada ettevõtjate ühinemist organisatsiooniks, kas siis valla siseselt või piirkondlikult.

4.3.1 Teenindus, kaubandus

Vald peab püüdlema sinnapoole, et esmaseid teenuseid suudetakse pakkuda valla siseselt. Heatasemelise teeninduse ja kaubanduse arendamisel tuleb vallal prioriteetseks lugeda nii teeninduse, kui ka kaubanduse arendamist keskasulates (sealsed teenindus- ja kaubandusasutused varustavad enamikku valla elanikest).

4.3.2 Põllumajandus, metsandus

Maaelu säilitamiseks ja talupidamise edendamiseks toetab vald ühistegevuse taastamist ja talunike koondumist seltsidesse ja liitudesse.

Vald saab põllu- ja metsamajanduse arengut edendada eelkõige aidates kaasa omandiküsimuste kiirele lahendamisele ja teabe- ning koolitusprogrammide läbiviimisele. Vallapoolne vahelesegamine ja täpsustavad ettekirjutused peavad vajadusel lähtuma järgnevatest põhimõtetest:

- säilitada olulisemad ökoloogilised protsessid;
- kaitsta looduslikku mitmekesisust;
- kindlustada liikide ja looduskoosluste säästev kasutamine.

Kuusalu vald ei ole oma looduslikelt tingimustelt soodne põllumajanduspiirkond. Seda tõendab suhteliselt tagasihoidlik põllumajanduslike maade boniteedi hindepunkt (ca 21, Eesti keskmine 44) ja raskesti ning kohati haritamatute paepealsete muldade suur osakaal. Küll aga on siinsel põlluharimisel pikad traditsioonid ning paikkonna põllumajanduse elujõulisust tõendab ka paljude konkurentsivõimeliste põllumajandustootjate olemasolu.

Seetõttu on põllumajanduse osas prioriteediks viljakate muldade säilitamine ja maaharimisvõtete parandamine. Sealjuures tuleb võimaluste piires säilitada põllukultuuride liigiline mitmekesisus, otseseid võimalusi selleks pakub mahepõllundus.

Vallas peab olema pidev maakasutuse ülevaade, mis annaks võimaluse korraldada oma territooriumil võimalikult paremat maakasutuse- ja maakorraldus-poliitikat. See võimaldab säilitada vallale omase põllumajandusmaastiku, vältida tootmise kontsentreerumist ebasobivatele aladele, võimaldab õigeaegselt informeerida taimekahjustajate tõrje vajadustest jne.

Kuusalu vald on Harjumaa üks metsarikkamaid omavalitsusüksusi - metsasus ~ 61%, Harjumaal 47% (Harjumaa keskkond, 1996), mistõttu on mets ka üks

Kuusalu valla olulisemaid ressursse, nii keskkonnakaitselisest, puhkemajanduslikust, kui ka metsamajanduslikust aspektist.

Suur osa, ligi ¼, Kuusalu valla metsadest asub kaitsealadel (Lahemaa Rahvuspark, Põhja-Kõrvemaa maastikukaitseala, Ohepalu looduskaitseala) ja nende majanduslik kasutamine on seetõttu piiratud.

Küll aga omab suurt metsamajanduslikku perspektiivi valla lõuna ja kaguosasse jääv piirkond, mis oma loodusliku eripära (Vahe-Eesti metsavööndi põhjaosa, Pandivere kõrgustikult laskuvad toitainete rikkad põhjaveed, kasvukohatüüpide mosaiiksus jne) tõttu omab arvestatavat metsakasvatuslikku potentsiaali. Piirkonna puuduseks võib pidada suhteliselt halba teede- ning ekstensiivse kasutuse tulemusel amortiseerunud kuivenduskraavide võrku. Samas on piirkonna arengut pärssinud pidev oht saada kasutusele võetud kaitsejõudude polügoonina.

Kuusalu vald peab oma ülesandeks erasektori, metsandusorganisatsioonide ja riigi vastavate asutustega koostöös tagada valla metsaressursi pidev ühtlane kasutus, selgitades metsaomanikele metsade säästliku kasutuse printsiipe ja efektiivsema majandamise meetodeid.

Metsa säästliku majandamise seisukohalt on oluline:
- rakendada metsades säästlikke metsandusvõtteid;
- luua valgaladel ja tundlikes ökosüsteemides majanduslikult kasutamatuid metsareserve;
- bioloogilise mitmekesisuse praeguse taseme säilitamine.

Riigimetsast raiuda lubatava puidu kogus määratakse igal aastal riigimetsa majandajate viisi Vabariigi Valitsuse poolt, lähtudes 10 aastaks koostatud metsamajandamiskavadest. Riigimetsa majandajate poolt raiutud puit ja osaliselt ka kasvava metsa langid realiseeritakse enampakkumisel ja ressursi kasutamine kohalike ettevõtjate poolt sõltub viimaste konkurentsivõimest.

Erametsade efektiivsema majandamise eelduseks on maareformi edenemine ja metsaomanike teadlikkuse kasv metsade kasutamisel.

Valla seisukohalt on oluline, et valla territooriumilt raiutud puit saaks ka kohapeal väärtustatud (tööhõive küsimused, ettevõtte- ja üksikisiku tulumaks), ning välja viidaks juba valmistoodang või pooltooted.

Kuusalu vald võib oma territooriumil metsade tulekaitse tagamiseks piirata perioodiliselt metsamajanduslike tööde teostamist ja igameheõiguse kasutamist.

Kuusalu vald peab vajalikuks aktualiseeritud ülevaate omamist valla territooriumil paiknevast metsaressursist.

Käesoleva üldplaneeringuga reserveeritakse valla kaguosa kaitsealadest ja muudest reservatsioonidest välja jääv ala perspektiivse metsakasvatuspiirkonnana. Üldplaneeringul tähistatud oliivrohelise kaldviirutusega. Reservatsioon ei piira elamu- ega puhkeotstarbeliste rajatiste ehitamist.

4.4 Tehniline infrastruktuur

4.4.1 Teed ja transport

Autostumise tasemelt on Eesti jõudnud maailmas 25. kohale ja on saavutatud taseme 272,7 sõiduautot 1000 elaniku kohta (Eesti oluliste maanteede...,1997). Kuigi autostumise taseme kasv on kiirem linnades tuleb selle tendentsiga arvestada ka maapiirkondades. Prognoositakse, et aastaks 2010 võib Eestis olla 385-335 sõiduautot 1000 elaniku kohta (Eesti oluliste maanteede...,1997).

Tähtsamate maanteede liiklusintensiivsus kasvab pidevalt. Transiitmagistraalidel kõigub liiklusintensiivsus 250-st veokist 500 veokini päevas. 1996. aasta liiklusloenduse andmetel (Kuusalu valla arengukava, 1998) oli liiklustihedus Tallinn-Narva maanteel:

- Kodasoo vaatluspunktis (31,1 km Tallinnast) 5300 autot ööpäevas;
- Loksa risti loenduspunktis (51,7 km Tallinnast) 4520 autot ööpäevas.

Põhiliseks transpordiliigiks on seejuures sõiduautod (65%) ja pakiautod (12,5%).

Olemasolev teedevõrk vallas on piisava tihedusega. Valda läbivad riigiteedest Tallinn-Narva põhimaantee (nr 1) ja Liiapeksi-Loksa tugimaantee (nr 85) ning 13 kõrvalteed. Põhi- ja tugivõrgu maanteed on asfaltkattega ning hea sõidetavusega.

Valla teid ja tänavaid on kokku 160,5 km. Enamik kohalikest maanteedest on kruusakattega ning vajavad pidevat korrastamist. (kohalike, era- ja metsateede nimekirjad on toodud lisades 9, 10 ja 11).

Esmatähtsaks tuleb pidada kohalike teede seisukorra ja sõidetavuse parandamist. Teede kvaliteeti on vaja parandada ka selleks, et turist ja puhkaja külastaks valda ega pööraks halbade teeolude tõttu tagasi. Samuti vajavad korrastamist teed vaatamisväärsuste juurde.

Selle paremaks organiseerimiseks peab vald vajalikuks koostada **teede ja tänavate register ning arengukava**, milles sätestatakse vallateede ja -tänavate kapitaalremondi vajadus ja järjekord.

Jätkata tuleb koostööd riigiasutustega riigiteede tolmuvabadeks muutmiseks. Pikemas perspektiivis on vald seadnud eesmärgiks olulisemate kõrvalteede viimise mustkatte alla:

- Jõelähtme-Kemba (Vana-Narva) maanteel Kuusalu-Kolga vaheline lõik;
- Kolga-Pedaspea maantee Kolga–Pudisoo vaheline lõik;
- Kiiu-Valkla maantee;
- Kiiu-Soodla maantee;
- Kuusalu-Valkla maantee.

Vald kavandab parendada koolilaste teed ja rajada nii jalgratta- kui jalakäijate teid ning varustada need kaasaja nõuetele vastava tänavavalgustusega Kuusalus Kordejaani ja Tarva ühendusteede äärde, Kiiu korrusmaja gruppide ühendusteede äärde ja Kolgas Kolga-Pudisoo tee äärde.

4.4.2 Tehnilised kommunikatsioonid

Kanalisatsioon ja veevarustus on välja ehitatud 1/3 osas Kuusalu alevikus ja suuremas osas Kiiu ja Kolga külades.

Kokku on vallas 6 puhastusseadet, vaid üks, Kuusalu puhastusseade, vastab nõuetele. Olemasolevad puhastusseadmed on ehitatud liiga võimsad ning trassid ja ehitised on osaliselt või täielikult amortiseerunud.

Kuusalu asula ja Kiiu asula heitveed suunatakse Kurblu ojja, mille tõttu on oja täielikult reostunud. Reostunud on ka Valkla oja. Tõenäoliselt tuleb lähitulevikus välja ehitada ka merealune Kurblu oja pikendus, kuna reostuse tõttu võib ohtu sattuda puhkepiirkonna meri.

Kuusalu vallas on kehtestatud ühisveevärgi ja kanalisatsiooni kasutamise eeskiri, mis koostöös reovee vastuvõtjatega peab parandama olukorda.

Valla ülesandeks on vallaelanike varustamine puhta veega. On kavandatud tarbitava vee kvaliteediuuring.

Toimivad puhastusseadmed ja veevarustus on eelduseks elamuehituse ja ettevõtluse arendamisele, seepärast peab heitvete kanaliseerimise ja veevarustuse põhieesmärgiks olema võimalikult süsteemsete võrkude rajamine.

Kõigi ülal toodud küsimuste lahendamiseks tuleb koostada **valla veemajanduse arengukava,** kus määratakse:

- võrkude, kaevude ja puhastite omanikud, ning nende kohustused ja õigused;
- võrkude rekonstrueerimise vajadus;
- uute võrkude rajamise vajadus;
- võrkude rekonstrueerimise ja ehitamise prioriteedid;
- võrkudega liitumise ja arvlemise kord jms.

Koostatud arengukava võimaldab luua konkreetse tegevuskavad rahastamiseks valla omavahendite, riiklike vahendite, fondide ja abiprogrammide vahendusel ning määrata laenude vajadused.

Talupidajatele ja üksikmajapidajatele (hajaasustuses) soovitab vald väikepuhastusseadmete kasutamist.

4.4.3 Jäätmemajandus

Valla ainus prügimägi asub Haavakannu külas, pindalaga 1,6 ha. Prügila on rajatud endisesse paekivikarjääri 1960ndate lõpus. Ladustatud on kõiki jäätmeid läbisegi. Ümbruskonna pinnaveekaevud ja ka põhjaveekaeve on reostunud.

1997. a ladustati 1440 m³ prügi;
1998. a ladustati 1909 m³ prügi;
1999. a ladustati 2323 m³ prügi
2000. a ladustati 2322 m³ prügi.

Prügimägi on ammendunud ning vajab seetõttu sulgemist. Prügila sulgemine on planeeritud aastaks 2002, kui avatakse Jõelähtme prügila.

Jäätmehoolduseeskiri (RTL 1998, 333/334, 1362) reguleerib Kuusalu valla territooriumil olmejäätmete ja tootmisjääkide kogumist, sorteerimist, vedu, töötlemist, ladustamist ja matmist ning jäätmete tekitaja, territooriumi valdaja, jäätmehooldusettevõtete ja omavalitsuse vahelisi suhteid jäätmehooldusalases tegevuses. Kuusalu vallas on ohtlike jäätmete kogumise punkt 1997. aasta oktoobrist.

Aasta jooksul stabiilselt toodud jäätmekogused näitavad, et kohalikud elanikud on teadvustanud kogumispunkti olemasolu ja kasutavad neile antud võimalust ohtlikke jäätmete keskkonnaohutule käitlemisele suunamiseks.

Tabel 4-1. Ohtlike jäätmete kogused

Jäätme liik	Jäätmete kogus 1998 aastal	Jäätmete kogus 1999 aastal	Jäätmete kogus 2000 aastal
Akud ja patareid	2500 kg	4400 kg	3915 kg
Vanad õlid	400 l	1850 l	1500 l
Värvide ja lahustite jäätmed	10 l	120 l	2850 kg
Õlifiltrid	105 tk	40 tk	230 tk
Päevavalguslambid	273 tk - 66 kg	304 tk – 76 kg	405 tk-101 kg
Ravimid	18 kg	12 kg	80 kg

Kuusalu vallas on kaks taara kokkuostu punkti Kiius 1998. aastast ning 1999. aasta detsembrist ka Kuusalus. Kokku ostetakse kõiki pakendiaktsiisiga maksustatavat taarat. Samas on kõigis suuremates keskustes Kiius, Kuusalus, Kolgas ja Valklas ning aktiivsemates külades Kuusalus, Kahalas, Hirvlis, Valklas, Salmistul, Andneemel, Kodasoos ja Kaberlas, kuhu on üles pandud taara kogumise kastid, kuhu saab taara ära anda tasuta. Kiiu, Kolga külades ja Kuusalu alevikus on paigaldatud paberikogumise kastid. Samalaadsed kastid on üles pandud Kuusalu ja Kolga lasteaeda, Kuusalu ja Kolga Keskkooli juurde. Aastatega on kodanike teadlikkus kasvanud ning prügikastide paigaldamine eramajade õuedes ei ole enam haruldus.

Vallal tuleb koostada valla jäätmekava oma arengukava osana, juhindudes maakonna jäätmekavast. Valla jäätmekava tuleb avalikustada *Kohaliku omavalitsuse korralduse seadusse* sätestatu kohaselt.

Eesmärgiks peaks olema preventiivne printsiip s.o probleemide ennetamine jäätmete hulga ja ohtlikkuse vähendamisega.

Valla jäätmekavas tuleb põhjalikumalt käsitleda:
- vallas tekkivaid jäätmehulki;
- jäätmete korduvkasutamist ja kasutamist teisese toormena;
- jäätmete sorteeritud kujul kogumist;

- ohutut ladustamist;
- jäätmete äraveo organiseerimist.

Vallal on õigus nimetatud ülesande täitmiseks nõuda oma haldusterritooriumil tegutsevalt ettevõtjalt jäätmekava, mis käsitleb ettevõtja tegevusega seotud jäätmekäitlust.

Vallal on õigus nõuda oma haldusterritooriumil asuva kinnisasja omanikult reaalkoormatisena perioodilisi rahalisi makseid vähemalt üks kord aastas või nimetatud maksetega võrdseks hinnatavat tegevust jäätmehoolduse korraldamiseks Kuusalu valla haldusterritooriumil, juhindudes asjaõigusseadusest. Nimetatud summa või sellega võrdseks hinnatav tegevus sõltub kinnisasja sihtotstarbest, suurusest ning seal tekkivate jäätmete liigist.

Turismi arendamisel ja külaliste arvu kasvuga võivad suureneda jäätmete ja heitvete kogused turismipiirkondades, mis toob kaasa nii piirkondlikke kui ka kohalikke keskkonnaprobleeme.

Biotiikide muda komposteerimine vallas põhineb muutuva asukohaga komposteerimiskohtadel. Komposteerimise kohtade asukohad vajavad enne nende käiku võtmist, kooskõlastamist nii Harju keskkonnateenistusega kui ka Tervisekaitsetalitusega.

4.5 Maavarade kasutamine

Maavarade poolest võib Kuusalu valda lugeda suhteliselt rikkaks. Vallas leidub järgmisi maavarasid:

Tabel 4-2. Valla maavaras (Kuusalu valla arengukava, 2000)

Nimetus	Leiukoht	Pindala	Kogus $x10^3$t
Turvas	14 leiukohta	8654 ha	37 682
Lubjakivi	Valkla		17 478
Põlevkivi (kukersiit)	Põhja-Kõrvemaa loodukaitse-alal	130 km^2	200
Ehitusliiv	Huntaugu, Kuusalu, Kalajärve jt	220 ha	26 000
Diktüoneema-kilt	Loode-Eesti rajoon	2737 km^2	25 000
Fosforiit	Tsitre maardla	91,4 km^2	37 578
Kruus (oosid)	Põhja-Kõrvemaal	96 km^2	140
Järvemuda	Kahala, Rummu	389,9 ha	12 556
Sinisavi	Salmistu	täpsed andmed puuduvad	

Ülevaade maavarade perspektiivsetest varudest on toodud lisas 10. Täpsemad andmed on olemas Kuusalu valla koostatavas arengukavas (2000). Üldplaneeringu kaardil on kajastamist leidnud valla jaoks olulisemad maavarad ja nende varud.

Valla eesmärk on tagada olemasolevate maavarade säästlik kasutamine, milleks koostatakse taastumatute loodusressursside kasutamise kava.

Otstarbekas on peale teede arengukava (koos naabervaldadega) koostada **maavarade kasutamise kontseptsioon**. Kontseptsiooni raames tuleb ära näidata ka ammendunud/ammenduvate karjääride edasine kasutamine.

Vallapoolne kruusa-liiva vajadus lähtub teede korrashoiu, ehitamise ja ehituskruntide ettevalmistamise vajadusest.

4.6 Koostöövõimalused

Valla eesmärgiks on tugevdada sidemeid naabervaldadega. Sõlmida tuleb ühise tegutsemise leping Loksa valla ning linnaga ning Jõelähtme vallaga, mille eesmärgiks oleks meie piirkonna ühiste huvide esindamine Harjumaa ning riiklikul tasandil.

Koostöös Tallinna linnaga on prioriteediks valla elamu- ja puhkemajanduspoliitika, korrakaitse, päästeteenistuse, ühistranspordi ja jäätmekäitluse korralduse ning tervishoiu ja hariduse arengu kujundamine.

Koostöös ettevõtlus- ja ärikeskustega jätkata ettevõtlussõbraliku poliitika vallas.

Turismi valdkonnas teha koostööd MTÜ Kõrvemaa Turism.

Süvendada Kuusalu valla ja Sipoo valla vahelist koostööd ja suhteid.

Leida võimalusi koostööd arendamiseks ja suhete loomiseks lisaks EL-i kuuluvate riikide omavalitsustega ka liitu mittekuuluvate riikide omavalitsustega. Tulevikus on kavandatud koostöölepingud sõlmida:

- EL-i kuuluvatest riikidest Taani, Rootsi ja Saksamaa omavalitsustega;
- EL-i mittekuuluvatest riikidest aga Norra, Läti, Leedu, Poola ja Vene Föderatsiooni omavalitsustega.

Tuginedes Kuusalu vallavolikogu 27. septembri 2000. a otsusele nr 27 on valla seisukoht haldusterritoriaalse reformi küsimuses järgmine:

- vallakodanik peab saama suurema osa avalikest teenustest oma koduvallas;
- võimalusel võiksid valla piirid olla looduses selgelt eristatavad (jõed, suuremad teed jne);
- Kuusalu alevik on arvestatavaks tõmbekeskuseks Jõelähtme valla Kaberneeme, Haapse, Kullamäe, Neeme, Ihasalu ja Ruu külade elanikele;
- Kuusalu alevik on arvestatavaks tõmbekeskuseks Anija valla Härmakosu ja Soodla külade elanikele Soodla jõest põhjapoolsele osale;
- Kuusalu alevik ja Kolga küla on arvestatavaks tõmbekeskuseks Loksa valla Juminda, Tammistu, Leesi, Kiiu-Aabla, Kolga-Aabla, Pedaspea, Kemba, Valgejõe, Vanaküla, Murksi, Parksi ja Kõnnu elanikele;

Nendest seisukohtadest lähtuvalt on tehtud Jõelähtme, Anija ja Loksa vallavolikogudele ettepanek alustada läbirääkimisi halduspiiride muutmise osas.

5 KESKKONNA PIKAAJALISEST JA SÄÄSTLIKUST KASUTAMISEST

Eesti Vabariigi põhiseaduse järgi on igaüks kohustatud säästma elu- ja looduskeskkonda ning hoiduma sellele kahju tekitamast. Looduskeskkond on ressursiks, mida tuleb kasutada läbimõeldult ja säästvalt. Riigikogu poolt on heaks kiidetud *Eesti keskkonnastrateegia* (RT I 1997, 26, 390), kus on määratletud looduskasutuse ja keskkonnakaitse arengusuunad ja põhiülesanded aastani 2000 ja 2010. See tähendab riiklikult suunatud ja üldsuse poolt omaks võetud arengut, kus oleviku põhinõudeid ohustamata võetakse arvesse tulevaste põlvkondade vajadusi. See tähendab ka seda, et majandustegevuses peab arvestama looduse seatud piire.

Looduskeskkonna, kui ühtse tervikliku kompleksi huvide arvestamiseks lülitatakse keskkonnanõuded teiste eluvaldkondade ja majandussektorite arengustrateegiasse, nendega tuleb arvestada iga üksiku loodusvara ja keskkonnakomponendi kasutamisel ja kaitsel.

Majanduse arengut mõjutatakse keskkonda säästvas suunas. Selle saavutamiseks reguleeritakse looduskasutust ja seatakse tegevuspiiranguid keskkonna kaitseks.

Kõigil keskkonna kasutajatel ja kahjustajatel peab lasuma täielik vastutus oma tegevuse eest. Ettevõtted peavad tagama oma tegevuse vastavuse keskkonnakaitse nõuetele.

Keskkonnakahjustusi ärahoidvatest meetmetest on tähtsamad territooriumi planeerimine, keskkonnamõjustuste hindamine ja keskkonnaaudit. Planeeringu koostamisel on põhiülesanne keskkonna ja majandushuvide tasakaalustamine. Seega on oluline, et kogu maakasutus ja valla arengustrateegia harmoneeruksid meid ümbritseva looduskeskkonnaga. Vastavalt *Säästva arengu seadusele* (RT I 1997, 26, 390) võib omandi käsutamise ja ettevõtlusega tegelemise õigust kooskõlas seadustega kitsendada, seda lähtudes vajadusest kaitsta loodust, kui inimkonna ühisvara ja rahvuslikku rikkust.

Üks viis kavandatava tegevuse mõjude ulatuse selgitamiseks on nõuda keskkonnamõjustuste hinnangu tegemist detailplaneeringutele, mille alusel võidakse võtta maid kasutusele saastavama loomuga tööstuse vms jaoks. Juhul kui sellest nõudest kinni ei peeta, tuleb koostöös Eesti Keskkonnaministeeriumi Harju Keskkonnateenistusega nõuda selliseid ehitisi hõlmavate detailplaneeringute ja projektide keskkonnaekspertiisi.

Planeerimine võimaldab efektiivselt mobiliseerida ressursse ja selgitada, mida soovitakse. Seega teha ümberkorraldusi mõtestatumalt ja väiksemate kulutustega. Kokkuvõtvalt võib öelda, et üldplaneeringu ja kogu planeeringusüsteemi peamiseks ülesandeks on halbade otsuste tegemise vältimine. Ja seda eelkõige looduskeskkonna suhtes.

6 MAA- JA VEEALADE KASUTUSPÕHIMÕTTED JA KEHTIVAD PIIRANGUD

Maa- ja veealade kasutamise põhimõtted juhinduvad ühelt poolt seadusandluse poolt kindlaks määratud piirangutest ning teisalt juba eksisteerivast maakasutusest ja keskkonnast. Siinkohal on väljatoodud kehtivast seadusandlusest ja määrustest johtuvad piirangud.

Välja on toodud piirangu kehtestav seadus või määrus ning piirangu üldiseloom. Täpsemaks piirangute rakendamiseks või nendega põhjalikumalt tutvumiseks on vajalik siin toodud seaduste ja määrustega vahetu tutvumine.

6.1 Kehtivad piirangud

Nimetatud on piirangut kehtestav seadusakt ning piirangu üldiseloom. Täpsemaks piirangute rakendamiseks või nendega põhjalikumalt tutvumiseks on vajalik toodud seadusaktidega vahetult tutvuda.

6.1.1 Riikliku kaitse all oleva mälestise kaitsevöönd

Alus: *Muinsuskaitse seadus* (RT I 1994, 24, 391; 1996, 49, 953;8, 1538; 1997, 93,1559).

Kinnismälestise kaitseks kehtestatakse kaitsevöönd, millele laienevad kaitsekohustuses esitatud kitsendused. Kui mälestiseks tunnistamise aktis ei ole märgitud teisiti, on kaitsevööndiks **50 m** laiune maa-ala mälestise väliskontuurist või piirist arvates.

Muinsuskaitseameti loata on mälestise ja selle kaitsevööndi alal keelatud:

- maaharimine, ehituste püstitamine, teede, kraavide, trasside rajamine, muud mulla- ja ehitustööd;
- puude ja põõsaste istutamine, mahavõtmine ja juurimine;
- keelatud on kinnismälestiste ümberpaigutamine, ümber- ja sisseehitamine, konserveerimine, restaureerimine, remontimine, mälestisele seda kahjustavate või ilmet muutvate objektide paigaldamine, samuti muul viisil mälestise ilme muutmine.

Vallas asuvate ajaloomälestiste, arhitektuurimälestiste ja arheoloogiamälestiste täielik nimekiri on toodud lisas 2.

6.1.2 Riikliku kaitse all oleva loodusobjekti kaitsevöönd

Alus: *Kaitstavate loodusobjektide seadus* (RT I 1994, 46, 773; 1998, 23, 323);
Asjaõigusseadus (RT I 1993, 39, 590; 1995, 26-28, 355);
Vabariigi Valitsuse 30. mai 2000. a määrus nr 173, *Kaitsealuste parkide kaitse-eeskiri* (RT I 2000, 43, 272).

Looduskaitsealusest objektist tulenevad kitsendused maaomanikule on toodud seaduses. Lisaks olemasolevatele looduskaitsealustele objektidele saadab keskkonnaminister I kategooria kaitsealuse liigi seni kaitsmata kasvukoha või pesapaiga (püsielupaiga) avastamisteate saamisel maaomanikule või -valdajale kaitsekohustuse teatise täita seaduses I kategooria kaitsealuse liigi kaitseks sätestatud nõudeid.

Looduskaitsealuse üksikobjekti kaitse alla võtmisega moodustub selle ümber kuni **50 m** kauguseni piiranguvöönd, kui kaitseeeskirjaga pole kehtestatud teisiti.

Kuusalu valla kaitsealuste loodusobjektide nimekiri ja piiranguvööndi suurused on toodud lisas 1.

Üksikobjektini viivad erateed ja –rajad on päikese tõusust loojanguni avalikuks kasutamiseks.

Pargi maa-ala on piiranguvöönd ja välispiir kinnitatakse Vabariigi Valitsuse poolt. Pargi piirid kantakse riiklikusse maakatastrisse.

Park on avalikuks kasutamiseks ning omanikul ei ole õigust keelata pargi maa-alal erateede ja radade avalikku kasutamist päikesetõusust päikeseloojanguni, välja arvatud õuemaal. Õuemaale pääseb omaniku loal.

Looduskaitsealade kaitse-eeskirjad on toodud lisades 3, 4, 5 ja 6.

6.1.3 Veekaitsevööndid ja veekogu äärsed ehituskeelualad

Alus: *Ranna ja kalda kaitse seadus* (RT I 1995, 31, 382);
Veeseadus (RT I 1994, 40, 655; 1996, 13, 241);
Vabariigi Valitsuse 18.07.1996. a. määrus nr 191, *Avalikult kasutatavate veekogude nimekirja kinnitamine* (RT I 1997, 73, 1205).

Ranna ja kalda ulatus. Läänemere ranna (Kolga lahe rand), Rummu järve, Kahala järve, Jussi Suurjärve ja Pakase järve ning jõgede ja ojade, mille valgala on üle 25 km^2 kaldad on **200 m** laiused.

Viie kuni 10 ha suuruse järvede ja jõgede ja ojade valgalaga üle 10 kuid alla 25 km^2 kallaste laius on **100 m**. Ülejäänud veekogude kalda ulatus (kehtestatakse käesoleva üldplaneeringuga) on **25 m**.

Ranna ja kalda ulatuse vähendamiseks on vaja keskkonnaministri nõusolekut.

Ehituskeeluvööndite ulatus. Pedassaarel on ehituskeeluvööndi ulatus **200 m**. Mererannale on kehtestatud ehituskeeluvöönd, mille ulatus tiheasustusalal on **50 m** ning hajaasustusalal **100 m**.

Kalda-alade ilme säilitamiseks on Rummu, Kahala, Jussi Suurjärve ja Pakase järve ning jõgede ja ojade ääres (valgala on üle 25 km^2) **50 m** laiune ehitus-

keeluvöönd. Kaldal või rannal ehituskeeluvööndisse jääva astangu servast laieneb ehituskeeld maismaa suunas mererannal **100 m**, jõe ja järve kaldal **50 m**. Pedassaarel laieneb ehituskeeld ranna-astangust **200 m** maismaa suunas.

Käesoleva planeeringuga suurendatakse Lahemaa rahvuspargi piiridesse jääval ranna alal ehituskeeluvööndi laiust 200 meetrini.

Viie kuni 10 ha suurused järved ja jõed ning ojad, mille valgala on üle 10 kuid alla 25 km^2 on **25 m** laiuse ehituskeeluvööndiga.

Veekaitsevööndid. Veekaitsevöödi ulatus tavalisest veepiirist on mere randadel (Kolga lahe randadel) **20 m**.

Vee ja vee-elustiku kaitseks ning kalda-alade ilme säilitamiseks on jõgede ja ojade ääres (valgala on üle 25 km^2) **10 m** laiused veekaitsevööndid. Jõed ja ojad, mille valgala on üle 10 kuid alla 25 km^2 on **10 m** laiuse veekaitsevööndiga.

Ülejäänud veekogude veekaitsevööndi laius on **1 m**.

Tavaline veepiir on maakatastri kaardil märgitud veepiir.

Kallasrajad. Kallasraja ulatus laevatatavatel veekogudel (sh Läänemere rannas) on **10 m** ja teistel avalikuks kasutamiseks olevatel veekogudel **4 m**.

Veekogude kaldaid (kallasrada) tuleb hoida läbitavana. Suurvee ajal, kui kallasrada on üleujutatud, võib vabalt ja takistamatult liikuda **2 m** laiusel kaldaribal.

Alljärgnevates tabelites 6-1 ja 6-2 on toodud Vabariigi Valitsuse määrusega avalikuks kasutamiseks määratud veekogude loetelu.

Tabel 6-1. Avalikult kasutatavad järved vallas

Nr	Kood	Järve nimi	Asukoht	Pindala
1.	200140	Rummu järv	Kuusalust 6,5 km lääne pool	49,6 väljavooluga
2.	200160	Kahala järv	Kuusalust 4 km lääne pool	345,9 väljavooluga
3.	200770	Jussi Veinjärv	Aegviidust 12,5 km põhjakirde pool	5,9 väljavooluga
4.	20093o	Jussi Suurjärv	Aegviidust 12,5 km põhjakirde pool	20,1 väljavooluga

Tabel 6-2. Avalikult kasutatavad jõed vallas

Nr	Kood	Jõe nimi	Lähe/suubla	Pikkus/Valgala m/km^2
1.	10792	Valgejõgi	Porkuni järv/Hara laht	85/453
2.	10795	Rauakõrve oja	Tapa linnast 6 km lõuna pool/Valgejõgi	12/31,7
3.	10799	Pikkoja	Läsna külast 5,5 km edela poo/Valgejõgi	12/35,2
4.	10806	Pudisoo jõgi	Järvi Pikklaugas/Kolga laht	28/144
5.	10815	Kolga jõgi	Hirvli külast 5 km kagu pool/Pudisoo jõgi	15/47,1
6.	10821	Loo jõgo	Hirvli külast 5 km edela pool/Kolga laht	18/59,2
7.	10828	Valkla oja	Kuusalust 5,5 km edela pool/Kolga laht	13/43,8
9.	10831	Kaberla oja	Jõelähtme külast 8,5 km kagu pool/Kolga laht	17/36,3

6.1.4 Puurkaevude sanitaarkaitseala

Alus: *Veeseadus* (RT I 1994, 40, 655; 1996, 13, 241);
Asjaõigusseadus (RT I 1993, 39, 590; 1995, 26-28, 355);
Keskkonnaministri 16.12.1996. a määrus nr 61, *Veehaarde sanitaarkaitseala moodustamise ja projekteerimise kord* (RTL 1997, 3).

Põhjaveehaardele moodustatakse sanitaarkaitseala, üldjuhul **50 m** raadiuses ümber puurkaevu või **50 m** kaugusele mõlemale poole kaevusid ühendavast sirgjoonest ja **50 m** raadiuses ümber puurkaevude rea otsmiste puurkaevude. Sanitaarkaitseala ei moodustata, kui kasutatav põhjavesi ei sobi omadustelt olmeveeks või kui vett võetakse põhjaveekihist alla **10 m^3/d** ühe kinnisasja vajadusteks.

Põhjaveehaarde sanitaarkaitsealal on keelatud majandustegevus, välja arvatud veehaarde rajatiste teenindamine, metsa hooldamine, heintaimede niitmine ja veeseire. Veehaarde omanik või valdaja võib keelata veehaarderajatise teenindamisega mitteseotud isikute viibimise veehaarderajatise seadmetel. Maaomanik, veehaarde omanik või valdaja ei tohi keelata veejuhtimisservituuti (AS §189 ja §164) läbi sanitaarkaitseala, kui see ei halvenda põhja- või pinnavee kaitstust ega veehaarde tööd.

Veehaarde ulatust on võimalik vähendada Keskkonnaministri otsusega seaduse alusel.

6.1.5 Paiksete saasteallikate sanitaarkaitseala

Alus: *Välisõhu kaitse seadus* (RT I 1998, 41/42, 624).

Paikne saasteallikas on püsiva asukohaga saasteaineid välisõhku suunav või eraldav objekt.

Paikse saasteallika valdaja kohustused välisõhu kvaliteedi jälgimiseks saasteallika mõjupiirkonnas ja nende andmete esitamise kord välisõhu kvaliteedi riiklikku seiret korraldavale isikule määratakse saasteloaga. Saasteallika valdaja on kohustatud otsekohe teatama saasteloa väljaandjale ja Kuusalu vallavalitsusele kõigist muudatustest tootmises või tehnoloogias, mis suurendavad saasteainete heitkoguseid või halvendavad oluliselt nende hajumistingimusi.

Paikse saasteallika valdaja peab kavandama meetmeid välisõhku eralduvate saasteainete koguste piiramiseks, et vähendada saastetaset ebasoodsate ilmastikutingimuste puhul. Korralduse saasteainete eraldumise piiramiseks annab Kuusalu vallavalitsus. Kui saasteallika valdajal on tehnilistel või majanduslikel põhjustel võimatu vältida saastetaseme piirväärtuse ületamist väljaspool oma territooriumi, võib ta taotleda sanitaarkaitseala moodustamist saasteallika ümber.

Sanitaarkaitseala piirid määrab Kuusalu vallavalitsus kokkuleppel saasteallikaga piirnevate maavaldajatega.

6.1.6 Metsa kaitsekategooriad

Alus: *Metsaseadus* (RT I 1998, 113/114, 1872).

Metsaks loetakse puittaimestiku kasvukohta pindalaga **0,5 ha** või enam, mis vastab vähemalt ühele alljärgnevatest nõuetest:

- seal kasvavad puud kõrgusega vähemalt **1,3 m** ja puuvõrade liitusega vähemalt **30**%;
- seda majandatakse puidu ja teiste metsasaaduste saamiseks või seal säilitatakse puittaimestikku seaduses nimetatud viisidel kasutamiseks.

Metsa kasutamise viisid on:

- kaitstavate loodusobjektide hoidmine (looduse kaitse);
- maastiku või selle erimi, mulla või vee kaitsmine (keskkonnakaitse);
- inimese kaitsmine tootmis- ja transpordiobjektidelt leviva saaste ning ilmastiku kahjuliku mõju eest (sanitaarkaitse);
- inimesele puhkamise, tervise parandamise ja sportimise võimaluste loomine (rekreatsioon);
- puude seemnete, metsamarjade, seente, ravim- ning dekoratiivtaimede ja nende osade, sambla, samblike, pähklite, heina, okste, dekoratiivpuude, puukoore ja -juurte, vaigu ja kasemahla varumine, mesipuude paigutamine ja loomade karjatamine (kõrvalkasutus);
- teadus- ja õppetöö;
- puidu saamine;
- jahindus;
- riigikaitse.

Metsas toimuva ja metsaga seotud inimtegevuse reguleerimiseks jagatakse metsad kolme kategooriasse: hoiumetsad, kaitsemetsad (neis kahes kehtivad metsakasutuse piirangud) ja tulundusmetsad.

Kaitsemets – Keskkonnaseisundi kaitsmiseks määratud mets kuulub kaitse-metsa kategooriasse. Kaitsemets paikneb:

- kaitseala sihtkaitsevööndis, kus majandustegevus on kaitseala kaitse-eeskirjaga lubatud, ja piiranguvööndis;
- randadel ja kallastel;
- allikate ääres ja survelise põhjaveega aladel;
- infiltratsioonialadel;
- joogiveehaaretel;
- uuristus- ja tuuleohtlikel aladel;
- looaladel;
- muinsuskaitse objektidel;
- muudel planeeringuga määratud aladel.

Kaitsemetsas on metsa kasutamise lubatud viisideks:

- looduse kaitse;
- keskkonnakaitse;

- sanitaarkaitse;
- teadus- ja õppetöö;
- teised seaduse §27 nimetatud metsa kasutamise viisid, kui need ei ole planeerimis- ja ehitusseaduse alusel kehtestatud planeeringuga vastuolus või õigusaktiga keelatud.

Kaitsemetsa majandamisel ei tohi:
- lageraielangi laius ületada **30 m** ja pindala **2 ha**;
- turberaielangi pindala ületada **10 ha**.

Hoiumets – Loodusobjektide hoidmiseks määratud mets kuulub hoiumetsa kategooriasse:
- kaitseala loodusreservaadis;
- kaitseala sihtkaitsevööndis, kus kaitstavate loodusobjektide seaduse (RT I 1994, 46, 773; 1998, 36/37, 555) alusel kehtestatud kaitseala kaitse-eeskirjaga (edaspidi kaitseala kaitse-eeskiri) on majandustegevus keelatud, ning sellega võrdsustatud alal.

Hoiumetsas on metsa kasutamise lubatud viisideks:
- looduse kaitse;
- keskkonnakaitse;
- teadus- ja õppetöö;
- teised seaduse §27 nimetatud metsa kasutamise viisid, kui need on lubatud kaitseala kaitse-eeskirjaga.

Hoiumetsa majandamise kitsendused tulenevad kaitstavate loodusobjektide seadusest ja kaitseala kaitse-eeskirjast.

Hoiu- või kaitsemetsaks määramata mets on **tulundusmets**.

6.1.7 Maantee kaitsevöönd

Alus: *Teeseadus* (RT I 1999, 26, 377);
Teede- ja sideministri 28. septembri 1999. a määrus nr 59, *Tee ja tee kaitsevööndi kasutamise ja kaitsmise nõuded* (RTL 1999, 155, 2173).

Teemaa on maa, mis õigusaktidega kehtestatud korras on määratud tee koosseisus olevate rajatiste paigutamiseks ja teehoiu korraldamiseks.

Avalikult kasutatavad teed on riigimaantee, kohalik tee ja tänav.

Tee kaitsevööndid:
- **riigimaanteede** (põhimaanteede, tugimaanteede ja kõrvalmaanteede) kaitsevööndi laius mõlemal pool sõiduraja telge ja mitme sõiduraja korral mõlemal pool äärmise sõiduraja telge on **50 m**;
- **kohaliku maantee** kaitsevööndi laius mõlemal pool sõiduraja telge ja mitme sõiduraja korral mõlemal pool äärmise sõiduraja telge on **20 m** kuni **50 m**;

- **eratee** kaitsevööndi laius mõlemal pool sõiduraja telge ja mitme sõiduraja korral mõlemal pool äärmise sõiduraja telge on **10 m** kuni **50 m**;
- **tänava** kaitsevööndi laius on teemaa piirist kuni **10 m**, vööndi laius nähakse ette detailplaneeringus.

Valla kohalike, era- ja metsateede nimekirjad on toodud lisades 7, 8 ja 9.

Teel ja tee kaitsevööndis on tee omaniku nõusolekuta keelatud:
- ehitada nähtavust piiravaid hooneid või rajatisi ning rajada istandikku;
- ehitada kiirendus- või aeglustusrada, peale- või mahasõiduteed, alalist või ajutist müügipunkti või muud teeninduskohta;
- takistada jalakäijate liiklemist neid häiriva tegevusega;
- paigaldada valgustusseadet või teabe- ja reklaamivahendit;
- korraldada spordivõistlust või muud rahvaüritust;
- kaevandada maavara ja maa-ainest;
- teha veerežiimi muutust põhjustavate maaparandus- või muud teehoiuvälist tööd.

Kõik kaitsevööndis rajatavad ehitised ja looduskeskkonna muutmisega seotud tööd tuleb eelnevalt kooskõlastada Eesti Maanteeameti või Harju Teedevalitsusega.

Tee kaitsevööndi maa omanik või kasutaja on kohustatud:
- hoidma korras teemaaga külgneva kaitsevööndi maa-ala ja sellel paikneva rajatise;
- lubama kõrvaldada nähtavust piirava istandiku, puu, põõsa või muu liiklusele ohtliku rajatise;
- peab võimaldama paigaldada teega külgnevale kaitsevööndi kinnistule talihooldeks ajutisi lumetõkkeid, rajada lumevalle, ja kraave tuisklume tõkestamiseks ning paisata lund väljapoole teemaad, kui nimetatud tegevus ei takista juurdepääsu tema elukohale ja varale.

Juriidilised ja füüsilised isikud, kelle kasutuses olev maa külgneb teemaaga, peavad hoolitsema, et koduloomad ja -linnud ei pääseks maanteele.

Teemaal ja teemaaga külgneval alal mulla-, maaharimis-, ehitus- ja teisi töid tegevad juriidilised ja füüsilised isikud vastutavad selle eest, et sõidukid ei kannaks teele pori, sõnnikut jms või tagavad selle pideva koristamise sõiduteelt, hoiatades ühtlasi liiklejaid teel esinevast ohust.

6.1.8 Kõrgepinge õhuliinide kaitsevöönd

Alus: *Energiaseadus* (RT I 1997, 52, 833; 1998, 71, 1201;113/114, 1873);
Vabariigi Valitsuse 20. jaanuari 1999. a määrus nr 22, *Elektri-, gaasi- ja kaugküttevõrgu kaitsevööndite ulatus* (RT I 1999, 8, 123);
Asjaõigusseadus (RT I 1993, 39, 590; 1995, 26-28, 355).

Kaitsevööndite ulatus on:
piki õhuliine -- maa-ala ja õhuruum, mida piiravad liini teljest mõlemal pool järgmistel kaugustel paiknevad mõttelised vertikaaltasandid:

- alla 1 kV pingega liinide korral **2 m**
- kuni 20 kV pingega liinide korral **10 m**
- 35…110 kV pingega liinide korral **25 m**
- 220…330 kV pingega liinide korral **40 m;**

piki maakaabelliine -- maa-ala, mida piiravad mõlemal pool liini **1 m** kaugusel äärmistest kaablitest paiknevad mõttelised vertikaaltasandid;

piki veekaabelliine -- veepinnast põhjani ulatuv veeruum, mida piiravad mõlemal pool liini **100 m** kaugusel äärmistest kaablitest paiknevad mõttelised vertikaaltasandid;

alajaamade ja jaotusseadmete ümber -- maa-ala **2 m** kaugusel piirdeaiast, seinast või nende puudumisel seadmest.

Liinikoridoris võib tegeleda põllundusega. Aedades ei tohi viljapuude kõrgus ületada **4 m**. Kokkuleppel liini valdajaga võib kasvatada istikuid, jõulukuuski ja energeetilist võsa.

Rajatavad ehitised ja tööd kaitsetsoonides on lubatud liini valdaja loal.

Teisele isikule kuuluval kinnisasjal asuvad liinirajatised ei ole kinnisasja olulised osad.

6.1.9 Gaasivõrgu kaitsevöönd

Alus: *Energiaseadus* (RT I 1997, 52, 833; 1998, 71, 1201;113/114, 1873); Vabariigi Valitsuse 20. jaanuari 1999. a määrus nr 22, *Elektri-, gaasi- ja kaugküttevõrgu kaitsevööndite ulatus* (RT I 1999, 8, 123).

Kaitsevööndite ulatus on:

gaasitorustiku maa peale ja maa alla paigaldamisel (tabel 6-3);

Tabel 6-3. Gaasitorustiku kaitsevööndid

Arvutusrõhk p (bar)	Gaasitoru nimimõõt DN	Kaitsevööndi ulatus mõlemale poole gaasitoru telge (m)
16 < p =< 55	DN < 200 200 =< DN < 500 DN >= 500	10 15 25
5 < p =< 16	sõltumata läbimõõdust	5
p =< 5	sõltumata läbimõõdust	vähemalt 1 m

gaasitorustiku vee alla paigaldamisel on kaitsevöönd kaks korda laiem, võrreldes maa-aluse torustiku kaitsevööndiga;

gaasitorustikuga liituvate ehitiste korral (tabel 6-4).

Tabel 6-4. Gaasitorustiku kaitsevööndid liituvate ehitiste korral

Gaasiehitis	Arvutusrõhk p (bar)	Kaitsevööndi ulatus ehitise välisseinast või kaitsepiirdest (m)
Gaasijaotusjaam, gaasimõõtejaam ja gaasireguleerjaam	16 < p =< 55 p =< 16	25 12
Kraanisõlm ja sondisõlm	p > 16	25
Gaasireguleerpunkt	5 < p =< 16 p =< 5	5 2

6.1.10 Kaugküttevõrgu kaitsevöönd

Alus: *Energiaseadus* (RT I 1997, 52, 833; 1998, 71, 1201;113/114, 1873); Vabariigi Valitsuse 20. jaanuari 1999. a määrus nr 22, *Elektri-, gaasi- ja kaugküttevõrgu kaitsevööndite ulatus* (RT I 1999, 8, 123).

Kaitsevööndite ulatus on:
maa-alustel soojustorustikel on määratud vähim kaugus soojatoru välispinnast kommunikatsiooni välispinnani (tabel 6-5 ja 6-6).

Tabel 6-5. Maa-aluste soojustorustike kaitsevööndid meetrites

Kommunikatsioon	Ristumisel	Paralleelsel kulgemisel
Kanalisatsioon	0,5	1,0
Vesi	0,3--0,5	0,5--1,0
Side	0,3	0,3
Gaas	1,0	2,0
Elektrikaabel (<10 kV)	0,3	0,5

Tabel 6-6. Maa-aluste soojustorustike kaitsevööndid

Ehitised ja tehnovõrgud	Vähim kaugus vertikaalsuunas (meetrites)
tööstusettevõtetes	2,0
üldkasutataval raudteel	1,0
Maanteede aluspind	0,5
Kraavide või teiste vett ärajuhtivate ehitiste aluspõhi	0,8
Ehitiste betoonist ja raudbetoonist monoliitide aluspind	1,0

Maapealsetel soojustorustikel on määratud vähim kaugus vertikaalsuunas soojatoru välispinnast ehitise välispinnani (tabel 6-7).

Tabel 6-7. Maapealsete soojustorustike kaitsevööndid

Ehitised ja tehnovõrgud	Vähim kaugus vertikaalsuunas (meetrites)
Maanteede kohal	5,0
Jalakäijate teede kohal	2,2

Maapealsete soojustorustikel on määratud vähim kaugus elektriõhuliinide kõige nõgusama kohani vastavalt pingele (tabel 6-8).

Tabel 6-8. Maapealsete soojustorustike kaitsevööndid elektriliinidest

Pinge kV	Vähim kaugus (meetrites)
kuni 1kV	1,0
1 kuni 20kV	3,0
35 kuni 110kV	4,0
150kV	4,5
220kV	5,0
330kV	6,0
550kV	6,5

6.1.11 Kanalisatsiooni survetrassi kaitsevöönd

Alus: SNiP 2. 07. 01-89.

Ehituskeeluala mõlemale poole trassi telge **5 m**.

6.1.12 Reoveepuhastite sanitaarkaitsetsoon

Alus: SNiP 2. 04. 03-85.

Sanitaarkaitsetsooni laius reoveepuhastitel ilma või koos setteväljakutega sõltub nende suurusest. Puhastitel on see tavaliselt **150 m** ja koos setteväljakutega **200 m.** Reoveepuhastite kaitsetsoonid on toodud tabelis 6-9.

Tabel 6-9. Reoveepuhastite kaitsetsoonid

Jrk nr	Omanik	Puhasti tüüp	Järelpuhasti	Kaitsetsoon	Biotiigi kaitsetsoon
1.	OÜ Kuusalu Soojus	OXYD-180	2BT-4350	200 m	200 m
2.	AS Kuusalu Energia	Ei tööta		200 m	200 m
3.	AS Ruul & Co			200 m	200 m
4.	OÜ Kolga Soojus	Ei tööta PRP	biotiigid	200 m	200 m
5.	KÜ Rõõmus	Ei tööta		200 m	200 m
6.	Valkla Hooldekodu	Ei tööta		200 m	200 m
7.	OÜ Kolga Soojus	BIO 25	biotiigid	200 m	200 m

Pumbajaamade sanitaarkaitsetsoon on **20 m.**

6.1.13 Jäätmekäitlus ja prügimäe sanitaarkaitsetsoon

Alus: *Tööstusettevõtete projekteerimise sanitaarnormid* SN 245-71;
Kuusalu valla jäätmehooldus eeskiri (RTL 1998, 333/334, 1362).

Haavakannu prügila sanitaarkaitsetsoon on – **500 m**.

Valla volikogul poolt on kehtestatud jäätmehooldus eeskiri sätestab:

- jäätmete kogumise, veo, hoidmise, taaskasutamise ja kõrvaldamise korralduse ning nende tegevustega seotud tehnilised nõuded;
- jäätmetest tervisele ja keskkonnale põhjustatud ohu vältimise või vähendamise meetmed.

6.1.14 Farmide, tööstushoonete, ladude sanitaarkaitsetsoonid

Alus: SN 245-71.

Sanitaarkaitsetsoon elamute ja ühiskondlike hooneteni on reeglina **50 m**.

Tsooni ulatus tuleb selgitada iga konkreetse ettevõtte ja selle kasutus-funktsiooni muutumise puhul eraldi.

6.1.15 Surnuaedade sanitaarkaitsetsoonid

Alus: SN 245-71 (1972).

Kasutusel olevate surnuaedadele sanitaarkaitsevööndi ulatuseks on **300 m**. Sanitaarkaitsetsooni pole lubatud elamute rajamine.

6.1.16 Tuleohutusnõuded

Alus: Siseministri 8. septembri 2000. a määrus nr 55, *Tuleohutuse üldnõuded* (RTL 2000, 99, 1559);
Keskkonnaministri 15. juuni 1998. a määrus nr 46 *Metsa ja muu taimestikuga kaetud alade tuleohutusnõuded* (RTL 1998, 216/217, 854).

Vastutus tuleohutusnõuete täitmise eest objektil lasub selle omanikul või valdajal.

Tuleohutusnõuded territooriumi kohta:

- juurdesõiduteed, läbisõidukohad ja juurdepääsud hoonetele, rajatistele, tuletõrje- ja päästevahenditele ja –veevõtu-kohtadele peavad olema vabad ning aastaringselt kasutamiskõlblikus seisukorras;
- tee või läbisõidukoha sulgemisel remondiks või muuks otstarbeks, kui see takistab tuletõrje- ja päästetehnika läbisõitu, rajatakse viivitamatult muu läbipääs suletavasse lõiku või seatakse üles ümbersõiduvõimalust näitav viit;
- põlevmaterjali hoitakse ehitistest mitte lähemal kui **4 m** ja koresööta mitte lähemal kui **15 m.** Sõiduk pargitakse selleks määratud kohas või vähemalt **4 m** kaugusele ehitisest.

Territooriumil ei tohi:

- ladustada hoonete ja rajatiste vahelistesse tuleohutuskujadesse põlev-materjale, põlevpakendis seadmeid ja taarat ning parkida transpordi-vahendeid ja muud tehnikat;
- rajada ehitist ilma kehtestatud korras heakskiidetud ehitusprojektita;
- ladustada põlevmaterjali vahetult isoleerimata juhtmetega õhuliini alla või lähemale kui **2 m** objekti territooriumi välispiirist;
- põletada kulu välja arvatud keskkonnaministri määrusega kehtestatud juhtudel ja korras.

Tuleohtlik aeg algab kevadel pärast lume sulamist ning lõpeb sügisel vihmaste ilmade saabumisel. Sel ajal on kulu põletamine üldjuhul keelatud, samuti risu põletamine (välja arvatud selleks kohandatud kohas vihmasel ajal maaomaniku või –valdaja loal).

Täpsed tuleohutuskujad määratakse detailplaneeringu või ehitusprojektiga.

Enne massiürituste korraldamist kontrollib objekti valdaja või ürituse tuleohutuse eest vastutav isik üritusega seotud ruumi või muu paiga üldist tuleohutusseisundit, evakuatsioonitee ja –pääsu kasutamisvalmidust, veendub ettenähtud tuletõrje- ja päästevahendite olemasolus ja töökorras olekus.

Tuletõrje-veevõrgu veeandmisvõime tõhusust kontrollitakse vähemalt kord aastas.

6.1.17 Telekommunikatsioonirajatiste kaitsevöönd

Alus: *Telekommunikatsiooni seadus* (RT I 2000, 18, 116).

Liinirajatise kaitsevöönd on ala, mis on määratletud liinirajatise keskjoonest mõlemale pool kindlaksmääratud kaugusel asuva liinirajatisega paralleelse mõttelise joonega või raadiomasti keskpunkti ümbritseva kindlaksmääratud raadiusega mõttelise ringjoonega.
Liinirajatiste kaitsevööndi mõõtmed on **kaks meetrit** mõlemale pool keskjoont või raadiomasti puhul selle kõrgusega ekvivalentse raadiusega maapinnal meetrites.

6.1.18 Maaparandushoid

Alus: *Maaparandusseadus* (RT I 1994, 34, 534);

Maaparandussüsteem on maa kuivendamiseks, niisutamiseks või veerežiimi kahepoolseks reguleerimiseks vajalike rajatiste ja hoonete kompleks. Maaparandussüsteem või selle osa on maatüki oluline osa ja kuulub maaomanikule. Nõukogude ajal ehitatud ja Põllumajandusministeeriumi bilansis olevad maaparandussüsteemid antakse maade tagastamisel või asendamisel tasuta üle maaomanikule, kelle maal nad paiknevad. Mitmete maaomanike maid haarava maaparandussüsteemi hooldamiseks on soovitav luua valgalade ulatuses maaparandusühistud.

Uusi maaparandussüsteeme võib rajada selleks koostatud projekti alusel. Maaparandussüsteemide ehitusloa annab piirkondlik maaparandusteenistus.

Igasugune kunstlik veevoolu takistamine ja ummistamine maaparandussüsteemis ning veevõtt maaparandussüsteemist, kui see tekitab kahju teisele maaomanikule või maaparandussüsteemile on keelatud.

Maa kruntimisel või ümberkruntimisel kooskõlas maakorralduslike õigusaktidega tuleb tagada maaparandussüsteemi toimimine ja kaitse.

6.2 Maa reserveerimine

Planeeringuga saab muuta maakasutuse sihtotstarvet koheselt, kehtestades maale mingi uue, senisest erineva sihtotstarbe või siis reserveerida maa-ala mingiks kindlaks otstarbeks.

Maa reserveerimise all mõistetakse käesolevas planeeringus seda, et maa-ala on reserveeritud mingiks muuks maakasutamise eesmärgiks, kui seda on praegune maakasutamise sihtotstarve. See aga ei tähenda selle maa-ala terviklikku ega automaatset maakasutuse sihtotstarbe muutmist vaid seda, et antud ala oleks võimalik tulevikus, sellekohase vajaduse ja soovi tekkimisel, reserveeritud otstarbel kasutada (planeeringu järgimine on kohustuslik arendustegevuse korral). Näiteks maade reserveerimine elamuehitamiseks, teede rajamiseks, metsakasvatuspiirkonnana või mõnel teisel eesmärgil.

Mingiks otstarbeks reserveeritud maad saab maa omanik edasi kasutada selle praegusel sihtotstarbel seni, kuni ta seda soovib. Reserveeritud otstarbeks kasutusele võtmiseks tuleb maaomanikul maa uueks otstarbeks kasutusele võtta läbi detailplaneeringu või maa katastris toodud sihtotstarbe muudatuse. Kui maad soovib kasutada planeeringus toodud eesmärgil keegi teine, kui maaomanik ise, tuleb tal maa praeguselt maaomanikult ära osta. Näiteks, saab elamuehitusmaana reserveeritud maale tellida detailplaneeringu ja seejärel ala kruntida ning krundid elamuehituseks edasi müüa.

Üldplaneeringu või detailplaneeringu elluviimiseks võidakse kohaldada kinnisasja sundvõõrandamist (s.o kinnisasja võõrandamine omaniku nõusolekuta üldistes huvides õiglase ja kohese hüvitamise eest) *Kinnisasja sundvõõrandamise seaduses* ettenähtud alustel. Kui algatatav detailplaneering võib kaasa tuua kinnisasja sundvõõrandamise vajaduse või krundi senise ehitusõiguse muutmise, teatab kohalik omavalitsus tähitud kirjaga detailplaneeringu algatamisest vastava kinnisasja omanikule kahe nädala jooksul, arvates algatamisotsuse tegemise päevast. Juhul, kui üldplaneeringu (valla osa üldplaneeringuga) või detailplaneeringuga kitsendatakse senist maakasutust või krundi ehitusõigust teatab kohalik omavalitsus kinnisasja omanikule tähitud kirjaga antud planeeringu avalikust väljapanekust hiljemalt kaks nädalat enne avalikku väljapanekut ning samuti kahe nädala jooksul pärast antud planeeringu kehtestamist.

Juhul, kui kehtestatud üld- või detailplaneeringuga nähakse ette kinnisasja kasutamine avalikul otstarbel, piiratakse oluliselt kinnisasja senist kasutamist või muudetakse senine kasutamine võimatuks, on kohalik omavalitsus kohustatud omaniku nõudel kinnisasja võõrandama kohese ja õiglase tasu eest.

Kinnisasja omanikul on seega õigus nõuda maakasutuse ja krundi ehitusõiguse kitsendustest ja ka detailplaneeringu tühistamisest tuleneva kahju õiglast ja kohest hüvitamist *Planeerimis- ja ehitusseadusega* ja *Kinnisasja sundvõõrandamise seadusega* kehtestatud korras.

6.2.1 Elamumaade reserveerimine

Saavutamaks parimat võimalikku otsust on kaalutletud elamuehituspiirkondade asutamiseks sobivate kohtade eeliseid ja puudusi. Nende optimaalse ja aktsepteeritava vahekorra puhul ongi ala elamuehituseks sobilikuna reserveeritud elamumaana. Lisaks on arvestatud maakonna-planeeringuga (Harju maakonnaplaneering…, 1998) ja juba olemasolevate elamupiirkondade, töökohtade, sotsiaal- ning teenindusasutuste paiknemise ja kättesaadavusega.

Elamumaal arvestada kõrvalsihtotstarve kuni 25% ulatuses ärimaaks tingimusel, et see ei riku naabrusõigusi.

Elamumaana on vallas reserveeritud maid järgnevalt:

- maa ala Kaberla külas vastu valla põhjapiiri;
- maa-alad Kodasoo külas ida pool Kodasoo oja;
- maa-ala Valkla külas Valkla-Haapse ja Kivimäe-Jõesuu maantee vahel Kiiu-Kaberneeme maanteest põhjas;
- maa-alad Valkla külas alates Kuusalu-Valkla maanteest mõlemal pool Kiiu-Kaberneeme maanteed;
- maa-alad Salmistu ja Mäepea külades mõlemal pool Kuusalu-Valkla maanteed;
- maa-alad Sõitme külas mõlemal pool Kalda (25) maanteed;
- maa-ala Mustametsa külas Uuri-Mustametsa (34) ja Uuri-Kolga (35) teeristist läänes;
- maa-ala Pudisoo külas mõlemal pool Kaldaaluse teed endise Kassisaba küla maadel;
- maa-ala Mustametsa külas Uuri-Kahala (33) ja Uuri–Mustametsa (34) teeristist läänes;
- maa-ala Kolga külas Kolga Pedaspea maanteest kirdes;
- maa-ala Kolga külas Mustametsa-Kolga (39) teest loodes;
- maa-ala Kolga külas Ulliallika-Kolga maanteest lõunas;
- maa-alad Vahastu külas mõlemal pool Vahastu (40) maanteed;
- maa-alad Kahala külas mõlemal pool Kahala-Andineeme maanteed;
- maa-ala Kupu ja Kuusalu külas Jõelähtme-Kemba (Vana-Narva) maanteest lõuna pool;
- maa-ala Kuusalu külas Jõelähtme-Kemba (Vana-Narva) maantee ja Kuusalu ühendustee vahel;
- maa-ala Kiiu külas Jõelähtme-Kemba (Vana-Narva) maanteest lõunas olemas oleva elamumaa laiendusena;
- maa-ala Kiiu külas Jõelähtme-Kemba (Vana-Narva) maanteest lõunas;
- maa-ala Kiiu külas Kiiu Soodla maanteest läänes tiheasustatud ala piiril;
- maa-ala Kiiu külas Kiiu-Jaanukse (18) ja Kiiu-Kaberneeme maantee vahel;
- maa-ala Valkla külas Narva mnt-Valkla (13) teest läänes;
- maa-ala Valkla külas Narva mnt-Valkla (13) tee ja Valkla oja vahel;
- maa-alad Valkla külas mõlemal pool Valkla kivi-Kaberneeme (14) maanteed;
- maa-ala Kuusalu külas Kuusalu alevikust idas Kuusalu-Kursi (47), Kupu (48) ja Ilmastalu (49) teede vahel;

- maa-ala Kuusalu külas Kuusalu alevikust edelas mõlemal pool Mändlo-Kuusalu (59) teed;
- maa-ala Saunja külas mõlemal pool Uuetoa (7) maanteed.

Reserveeritud maad on kantud kollase kaldviirutusega üldplaneeringu kaardile.

6.2.2 Ärimaa reserveerimine

Olulisemaks faktoriks on siin sobivus keskkonnaga ning ümbruskonna suhtes, samuti nende alade sobilik paiknemine teede, trasside ning elamupiirkondade suhtes.

Äri- ja teenindusmaana on reserveeritud vallas järgmised alad:
- Kodasoo külas lõunapool Tallinn-Narva maanteed asuv ala;
- Andineeme külas Kuusalu-Leesi ja Loo-Andineeme (28) teeristist kagusse jääv maa-ala;
- Kuusalu külas ja osaliselt Kuusalu alevikus Kuusalu teest idapoole jääv maa-ala Jõelähtme-Kemba (Vana-Narva) ja Tallinn-Narva maanteede vahel;
- Kuusalu alevikus Tallinn-Narva maanteest lõunasse jääv maa-ala;
- Kiiu külas Tallinn-Narva ja Kiiu-Soodla teeristi ümber jäävad alad;

Reserveeritud maad on kantud punase kaldviirutusega üldplaneeringu kaardile.

6.2.3 Puhkeettevõtete maa reserveerimine

Puhkeettevõtete maana on reserveeritud vallas järgmised alad:

- Kaberla külas puhkeala Jõelähtme-Kemba (Vana-Narva) maantee ääres;
- Saunja külas puhkeala Peetrijaani-Jõujaama maantee ääres;
- Kursi külas Katku talu puhkeala.

Reserveeritud maad on kantud roosa kaldviirutusega üldplaneeringu kaardile.

Koitjärve külas endiste Järvi, Pühameeste ja Pikajärve talude maad reserveeritakse puhkeotstarbelise maana.

6.2.4 Tootmismaa reserveerimine

Esmajärjekorras on vajalik taas kasutusse võtta juba olemasolevad, endiste majandite keskuste suurehitised. Olemasolevatele tööstusettevõtetele laienemise võimaluste loomiseks ja uute rajamiseks on reserveeritud maid järgmiselt:

- Kodasoo külas Tallinn-Narva maanteest lõunasse jäävad maa-alad valla piirist alates kuni Kodasoo-Sudeva (5) maanteeni;
- Kodasoo külas Tallinn-Narva ja Kodasoo-Sudeva (5) teeristist idapoole jääv maa-ala;

- Valkla külas keskasulast lõuna poole jääv maa-ala Valkla–Haapse maantee ja Valkla oja vahel;
- Soorinna külas Kahala-Andineeme maanteest idapoole jääv maa-ala küla piiril;
- Kolga külas tootmishoonetest lõunapoole jääv maa-alad mõlemal pool Pärna teed;
- Kahala ja Mustametsa külas Jõelähtme-Kemba (Vana-Narva) ja Hirvli-Mustametsa teeristist põhjapoole jääv maa-ala tootmisala laiendusena lääne suunas;
- Sigula külas Sigula ringi teeristist loodesse jääv maa-ala;
- Kursi külas Kuusalu-Aru (52) teest kirdesse jääv maa-ala;
- Kupu külas Tallinn-Narva maanteest põhjapool AS Balti Spooni territooriumist idas asuv maa-ala;
- Kuusalu alevikus Tallinn-Narva maanteest lõunapool maantee ja tootmishoonete vahel jääv maa-ala;
- Kuusalu alevikus Tallinn-Narva maanteest põhjapool tootmishoonetest läänepoole jääv maa-ala;
- Mäepea külas ja osaliselt Kiiu külas Jõelähtme-Kemba (Vana- Narva) maanteest põhjapoole jääv maa-ala Kiiu-Jaanukse (18) ja Allika-Mäepea (20) teede vahel;
- Kiiu külas Tallinn-Narva ja Jõelähtme-Kemba (Vana- Narva) maanteede vahele jääv maa-ala aiandist lõuna poole;
- Kiiu külas Tallinn-Narva ja Kiiu-Soodla teeristist põhjapoole jääv maa-ala;
- Valkla külas Jõelähtme-Kemba (Vana- Narva) ja Loopere teeristist kagu poole jääv maa-ala tootmisala laiendusena.

Reserveeritud maad on kantud lilla kaldviirutusega üldplaneeringu kaardile.

6.2.5 Sadamate maa reserveerimine

Vald pooldab uute erakapitalil baseeruvate väikesadamate rajamist. Käesoleva üldplaneeringuga on sadamate tarbeks reserveeritud alad rannikul:

- Salmistu külas;
- Andineeme külas Kalda teeotsas;
- Andineeme külas Vahi talu maadel;
- Tsitre külas;
- Pudisoo külas;
- Pedassaare lääne rannal.

Reserveeritud maad on kantud sinise kaldviirutusega üldplaneeringu kaardile.

6.2.6 Mäetööstusmaa reserveerimine

Käesolevas üldplaneeringus toodud maavarade varudega alad, välja arvatud kaitsealadele jäävad varud, reserveeritakse mäetööstusmaana.

Varudega alad on kantud pruuni kaldviirutusega üldplaneeringu kaardile.

6.2.7 Ühiskondlike asutuste maa reserveerimine

Ühiskondlike hoonete ja rajatiste püstitamiseks on reserveeritud sotsiaalmaana järgmised alad:

- Kuusalu külas Jõelähtme-Kemba (Vana-Narva) maantee ja Kuusalu ühendustee vaheline maa-ala koolimaja ümber.

Reserveeritud maa on kantud hele lilla kaldviirutusega üldplaneeringu kaardile.

6.2.8 Haljasalade maa reserveerimine

Haljasalade ja haljasvööndite rajamiseks kompensatsiooni aladena ja suuremate liiklusmagistraalide äärde kaitsevööndidena, reeglina mitte vähem kui **50 m** laiuselt, on käesoleva üldplaneeringuga reserveeritud järgmised alad:

- Kodasoo külas maa-ala elamumaaga piirneva haljasvööndi rajamiseks;
- Kodasoo külas maa-ala haljasvööndi rajamiseks Tallinn-Narva maantee ja tootmismaa vahel;
- Salmistu külas maa-ala elamumaaga piirneva haljasvööndi rajamiseks;
- Kiiu külas maa-ala haljasvööndi rajamiseks Jõelähtme-Kemba (Vana Narva) maantee ja elamumaade vahel;
- Kiiu külas Kiiu ühendustee ringi maa-ala;
- Kiiu külas maa-ala haljasvööndi rajamiseks Kiiu-Kaberneeme ja Kiiu-Jaanukse (139 tee vahel tootmismaa eraldamiseks elamumaast ning piki Kiiu-Jaanukse (13) tee lääne serva elamumaa ja maantee vahel;
- Kiiu külas ja Kuusalu külas maa ala põhjapool piki Jõelähtme-Kemba (Vana-Narva) maanteed Kiiu-Jaanukse (13) teest Kuusalu-Valkla maanteeni;
- Kiiu külas ja Kuusalu külas maa-ala põhjapool piki Tallinn-Narva maanteed Kiiu peakraavist kuni Kuusalu ühendusteeni;
- Kiiu külas maa-ala Jõelähtme-Kemba (Vana-Narva) maanteest lõunas asuva olemasoleva tootmismaa eraldamiseks elamumaadest;
- Kuusalu külas maa-ala elamumaa ja tootmismaa vahel;
- Kuusalu külas maa-ala Jõelähtme-Kemba (Vana-Narva) maantee ja Kuusalu ühendustee vahel ärimaa eraldamiseks elamumaast;
- Kuusalu külas maa-ala haljasvööndi rajamiseks põhjapool piki Tallinn-Narva maanteed Kuusalu ühendusteest kuni Kalda-Sõitme (26) teeni;
- Kuusalu külas maa-ala läänepool piki Kalda-Sõitme (26) teed elamumaa ja tee vahel;
- Kuusalu alevikus maa-ala lõunapool piki Tallinn-Narva maanteed Kuusalu ühendusteest kuni aleviku piirini.
- Kuusalu alevikus maa-ala mõlemal pool Kuusalu teed kalmistu ja rahvamaja ees

Reserveeritud maad on kantud rohelise kaldviirutusega üldplaneeringu kaardile.

6.2.9 Kalmistu maa reserveerimine

Valla kalmistu laiendamiseks on reserveeritud maa sotsiaalmaana olemasoleva kalmistu juurde kalmistu pikendusena Kuusalu aleviku piirist kuni gaasitrassini.

Reserveeritud maa on kantud sinakasrohelise kaldviirutusega üldplaneeringu kaardile.

6.2.10 Vabaõhuürituste maa reserveerimine

Mitmetes külades on kujunenud välja maa-alad küla ühisürituste korraldamiseks. Käesoleva üldplaneeringuga on need maad reserveeritud puhkealadena vabaõhuürituste korraldamiseks järgmistes kohtades:

- Vahastu külas Hirvli-Mustametsa maantee ääres;
- Sigula külas Kahala maantee ääres;
- Hirvli külas Kahala ja Kahala-Hirvli teeristis;
- Salmistu külas jaanitule plats.

Valkla külas supelranna juurde reserveeritakse riigimetsa maa kuni Kuusalu-Valkla teeni puhkeotstarbelise maana, kuhu kavandatakse elanikkonna aktiivseks puhkuseks ja sportimiseks mõeldud ala.

Reserveeritud maa on kantud helerohelise kaldviirutusega üldplaneeringu kaardile.

6.2.11 Supelrandade maa reserveerimine

Valla rannikut ja järve kaldaid tuleb suure rekreatiivse väärtuse tõttu lugeda hinnaliseks looduslikuks ressursiks. Nende stiihiline kasutamine või ülekoormamine võivad tuua kaasa tagajärgi, mille tõttu nende alade väärtus mitte üksnes ei vähene vaid võib pikaks ajaks muutuda kasutuskõlbmatuks.

Käesoleva üldplaneeringuga on reserveeritud avalikeks supelrandadeks järgmised ranna- ja kaldaalad:

- Valkla ja Salmistu külades ranna-ala Valkja ojast kuni Salmistu sadamani;
- Andineeme külas ranna-alad mõlemale poole Loo jõe suuet;
- Tsitre külas ranna-ala metsaga piirnevas ulatuses;
- Pudisoo külas ranna-alad vasakul pool Pudisoo jõesuuet;
- Kahala järve ääres kalda-ala järve kirde kaldal Kahala Hiiemetsast kagu poole.

Reserveeritud maad on kantud helekollase värviga üldplaneeringu kaardile.

6.2.12 Riigikaitsemaa reserveerimine

Käesoleva üldplaneeringuga reserveeritakse Päästeametile uue depoo rajamiseks maa-ala Kiiu külas Tallinn-Narva maanteest lõunas.

6.3 Vee-alade reserveerimine

Käesoleva üldplaneeringuga reserveeritakse:

- Kõikide supelrandade juurde reserveeritakse veeala kogu supelranna pikkuses **200 m** laiusena ja selle kasutamist reguleerib Kuusalu Valla-valitsus;
- Kõikide sadamate juurde reserveeritakse veeala kogu sadama-ala pikkuses **200 m** laiusena sadama akvatooriumi tarbeks ja selle kasutamist reguleerib kuni sadama akvatooriumi määramiseni Kuusalu Vallavalitsus;
- Kalakasvatuse otstarbeks reserveeritakse veeala Kolga lahel Pedassaarest lõuna-edelas.

Reserveeritud vee-alad on kantud sinise joonega üldplaneeringu kaardile.

6.4 Säilitamisele kuuluvad alad

Mitmed piirkonnad vallas on juba praeguseks väljakujunenud säilitamist väärivatena. Osades neist kehtivad seadustega ja määrustega kehtestatud piirangud, osades mitte. Lähtudes nende alade väljakujunenud ilme säilitamise soovist ongi seal ehitus- ja elutegevuse reguleerimiseks kehtestatud mõningad täiendavad vallapoolsed soovitused.

6.4.1 Kaitse all olevad alad

Alade kasutamine on reguleeritud kaitse-eeskirjadega (lisad 3, 4, 5, 6).

Siinkohal on välja toodud sihtkaitsevööndid, kui rahvuspargi ja looduskaitse-alade osad seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks. Kaitseala piir ja sihtkaitsevööndite piirid on toodud üldplaneeringu kaardil.

Lahemaa Rahvuspargis moodustatud sihtkaitsevöönditest jäävad valda osa-liselt või tervikuna neli järgmist sihtkaitsevööndit:

Juminda-Suurekõrve sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad: Kuusalu vallas Kolga metskonna kvartalid 25 (ainult eraldised 1, 2, 4--16 ja 23--38; nii riigimaa kui ka Lilleoru (A141), Nurme (A142), Pohla (A143) ja Kaldaaluse (A44) talu maa osas), 34 (ainult eraldised 45--49; Kalda (32) ja Vanajärve (33) talu maa osas), 35 (nii riigimaa kui ka Kaasiku (40), Ojasauna (53), Uuetoa (41), Miiliaugu (43), Kadapiku (54) ja Vanajärve (33) talu maa osas), 36 (nii riigimaa kui ka Kaldaaluse (44), Kaasiku (40) ja Ojasauna (53) talu maa osas), 37, 38, 39 (nii riigimaa kui ka Sae (A1) ja Raudsilla Juhani (A5) talu maa osas), 55--58 (nii riigimaa kui ka Sae (A1) talu maa osas), 64 (ainult riigimaa osas), 65 (ainult riigimaa ja Sae (A1) talu maa osas), 66 (ainult riigimaa ja Sae (A1), Raudsilla Juhani (A5) ja A9 talu maa osas), 67 ja 70 (ainult riigimaa osas);

Ulliallika sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad: Kuusalu vallas Kolga metskonna kvartalid 76 (ainult eraldised 10--17; nii riigimaa kui ka talu A57 ja A75 maa osas), 77 (nii riigimaa kui ka talude A75 ja A57 maa osas), 78 (nii riigimaa kui ka talu A57 maa osas), 79, 83, 84 (ainult eraldised 1--13, 16 ja 17 täielikult ning eraldise 22 kustutatud sihist põhja poole jääv osa; nii riigimaa kui ka talu A57 maa osas) ja 85 (ainult eraldised 1--6 ja 12 täielikult ning eraldiste 7, 13, 14 ja 19 sihist põhja poole jääv osa; nii riigimaa kui ka talu A57 maa osas);

Pärlijõe sihtkaitsevöönd, kuhu kuulub: Kuusalu vallas Kolga metskonna kvartal 86 (ainult eraldised 3--5 ja 8--17 täielikult ning eraldiste 1, 2, 6 ja 7 pinnasteest lõuna poole jääv osa);

Viru raba sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad: Kuusalu vallas Kolga metskonna kvartalid 117, 118, 127 (nii riigimaa kui ka Kärneri (A30) talu maa osas), 128 (nii riigimaa kui ka Kärneri (A30) talu maa osas), 129 (ainult riigimaa osas), 133 (ainult eraldised 1--16; nii riigimaa kui ka Kärneri (A30) talu maa osas) ja 134 (ainult eraldised 1--11 täielikult ning eraldise 12 riigimaale jääv osa);

Kõrvemaa maastikukaitsealal on moodustatud kaks sihtkaitsevööndit, millest üks asub valla piirides ja hõlmab Jussi järvi.

Jussi sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad Kuusalu vallas Koitjärve metskonna kvartali 23 eraldised 21--26, kvartali 24 eraldised 35--38 ja 41 ning eraldise 29 ida-läänesuunalisest teest lõuna poole jääv osa, kvartali 25 eraldised 29--33 ning eraldiste 27 ja 28 kirde-edelasuunalisest teest kagu poole jäävad osad, kvartali 26 eraldised 15--24 ja eraldise 14 kirde-edelasuunalisest teest kagu poole jääv osa, kvartali 27 eraldised 7--14, kvartali 28 eraldised 8--16, kvartalid 29--32, kvartali 33 eraldised 1--14, kvartali 41 eraldised 1--17 ja eraldise 18 Metstoa (88) talu põhjapiirist põhja poole jääv osa, kvartal 42, välja arvatud Metstoa (88) talu maale jääv kvartali osa, kvartalid 43 ja 44, kvartal 45, välja arvatud Kullamäe (87) talu maale ja talu 33 lahusmaatükile jäävad kvartali osad, kvartali 46 talu 33 lahusmaatüki loodepiirist ja Sillaotsa (42a) talu põhjapiirist põhja poole jääv osa, kvartalid 54--58, kvartali 59 Kullamäe (87) talu läänepiirist lääne poole jääv osa ning eraldiste 24 ja 28 osad, mis ei jää Kullamäe (87) talu ning talude 5 ja 6 lahusmaatükkide maale, kvartali 71 osa, mis ei jää talu 4 lahusmaatüki maale, kvartali 73 osa, mis ei jää talude 4 ja 3 lahusmaatükkide maale, kvartali 74 osa, mis ei jää talu 3 lahusmaatüki maale, kvartali 78 osa, mis ei jää talu 4 lahusmaatüki ja Pikapõllu (II) talu maale, kvartalid 79, 80, 87, 88--95, 131--135, kvartal 147, välja arvatud Välja (A62) talu maa, kvartalid 148, 149, 160, 161, 196, kvartali 81 osa, mis ei jää talude 3, 4 ja 5 lahusmaatükkide maale ja kvartali 86 osa, mis ei jää talu A63 maale ning jätkub Anija vallas teisel pool Soodla jõge.

Ohepalu looduskaitseala mõlemad reservaadid jäävad Kuusalu valda.

Kaanjärve loodusreservaat, kuhu kuuluvad Kuusalu vallas Aegviidu metskonna kvartalid 123 ja 135 (ainult eraldised 1--7 ning eraldiste 9, 11, 16--18 kraavist põhja poole jäävad osad);

Ristsaare loodusreservaat, kuhu kuuluvad Kuusalu vallas Aegviidu metskonna kvartali 228 eraldised 6, 13, 14 ja 15, kvartal 229 ja 230 (ainult eraldised 1, 2, 8, 9, 13, 14, 15, 17 ja 18).

Kaitseala on jaotatud kümneks sihtkaitsevööndiks. Nendest viis asuvad osaliselt või tervikuna Kuusalu vallas:

Sinipalu sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad Kuusalu vallas Aegviidu metskonna kvartalid 132 (ainult riigimaa eraldisel 23), 133 (ainult riigimaa eraldistel 16--18), 134 (ainult riigimaa eraldistel 22--24), 145 (ainult riigimaa eraldistel 13, 14, 19, 24, 25), 146, 147, 154 (ainult riigimaa eraldistel 3, 12, 21--23), 169 (kaitsealale jääv osa) ja 170 (ainult riigimaa eraldistel 1 ja 2 ning eraldise 6 kraavist põhja poole jäävas osas ja eraldise 7 kraavist lääne poole jäävas osas);

Ellamaa sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad Kuusalu vallas Aegviidu metskonna kvartalid 135 (ainult riigimaa eraldistel 27, 29, 31--34), 136 (ainult riigimaa eraldistel 33, 34), 148 (ainult riigimaa eraldistel 1--9, 11--25), 149 (ainult talude 9, 16, 15, 14 maa lääneosa, mille idapiiriks on tee, mis kulgeb eraldise 36 idapiiril, ning talude A49, A52, A61, A60 ja A57 maa eraldistel 29--31, 35--37, 40--44), 170 (riigimaa ja talu 18 maa eraldistel 11, 16, 17 ning eraldise 6 ja 7 kraavist ida poole jäävas osas), 171 (riigimaa ja talude 18, 15, 17, 11, 4, 5, 8, 9, 14, 20, 3 maa eraldistel 1--38, 40--55), 172 (ainult Sakssaare teest põhja poole jääv riigimaa ning talude 16, 15, 14, A49, A52, A61, A60, A57, A48 ja A50 maa), 178 (talude 18 ja 8 maa eraldistel 7, 8, 12, 13, 15), 187 (talude 3 ja 19 maa eraldistel 1, 3, 6, 7, 8), 188 (riigimaa ja talude 14, 20, 3, 19 maa eraldistel 1--3, 5, 6, 9), 189 (ainult Sakssaare teest põhja poole jääv riigimaa eraldistel 1--3);

Ohepalu sihtkaitsevöönd kuulub osaliselt Kuusalu valda. Vallas kuuluvad sinna Aegviidu metskonna kvartalid 172 (ainult Sakssaare teest lõuna poole jääv osa), 189 (ainult Sakssaare teest lõuna poole jääv riigimaa eraldistel 3--5), 190 ja 230;

Kaansoo sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad Kuusalu vallas Valgejõe metskonna kvartalid 281 (kaitsealale jääv osa eraldistel 21, 28--30), 282 (riigimaa ja talude A40, A45 ning A87 maa) ja 283 (riigimaa ning talude A45 ja A87 maa) ning Aegviidu metskonna kvartalid 122 (kaitsealale jääv osa), 124 (riigimaa ja talude A41, A44 ning A43 maa), 134 (ainult Kolu-Pala teest põhja poole jääv osa; riigimaa ja talu A42 maa), 135 (ainult Kolu-Pala teest põhja poole jääv riigimaa) ja 136 (ainult Kolu-Pala teest põhja poole jääv osa; riigimaa ja talude A44 ning A43 maa);

Rutkamäe sihtkaitsevöönd jääb osaliselt valda ja sinna kuuluvad Kuusalu vallas Aegviidu metskonna kvartalid 265 (kaitsealale jäävas osas), 266, 267 (riigimaa ja talude 32 ning 37 maa), 276 (riigimaa ja talude 15, 14 ning 13 maa), 277 (riigimaa ja talude 14 ning 13 maa), 278, 283 (riigimaa ja talude 13, 12a, 12b, 11 ning 6 maa) ja 284 (riigimaa ja talude 6, 3a ning 4 maa).

Kaitstavate loodusobjektide nimekiri on toodud lisas 1.

6.4.2 Väärtuslikud looduspiirkonnad ja kooslused

Looduse mitmekesisuse tagamiseks on oluline säilitada ja kaitsta poollooduslikke kooslusi, märgalasid ja liigirikkaid biotoope.

Oluline on valda läbiva Vahe-Eesti metsavööndi säilitamine massiivina, mis oleks elupaigaks suurimetajatele, kotkastele jt ulatuslikul alal toitu hankivatele loomadele, samuti kahe väiksema metsavööndi (Rehatse-Kolga ja rannikueelne metsavöönd), terviklikkuse tagamine nii ulukite liikumisteedena kui nn rohelise tsoonina puhke-, elamuehitus-, põllumajandus- ja tööstusmaastike liigendamiseks.

Lähtuvalt *Üleriigilisest planeeringust Eesti 2010* (2000) peab vald otstarbekaks säilitada valla metsarikas lõunaosa tuumalana. Selle sobilik suurus ja kaitseväärtuslikkus vastab rahvusvahelise tähtsusega tuumalade kategooriale ning koos kaitsealade ja Lahemaa rahvuspargiga moodustab toimiva süsteemi, mis aitab hoida looduslikku mitmekesisust ja keskkonna stabiilsust mitte ainult vallas vaid ka teda ümbritsevates piirkondades.

Eesmärgiga säilitada metsamaastike jooneline struktuur alates rannikult kuni säilitatava tuumalani on käesoleva üldplaneeringuga lisaks olemasolevatele erinevatele kaitsevööndite määratud metsadele kaitsemetsa kategooria järgmistel aladel:

- Pudisoo külas Kolga-Pedaspea maanteest läänes riigimetsamaadel üldplaneeringu kaardil toodud piirides;
- Uuri külas Kolga-Pedaspea maanteest läänes riigimetsamaadel üldplaneeringu kaardil toodud piirides;
- Kolga külas Kolga–Pedaspea maanteest läänes riigimetsamaadel üldplaneeringu kaardil toodud piirides;
- Vahastu külas Liiapeksi-Loksa maanteest läänes riigimetsamaadel üldplaneeringu kaardil toodud piirides.

Nimetatud piirang on kantud rohelise püstviirutusega üldplaneeringu kaardile.

Valla põhjaosa on rikas alvarite e loopealsete poolest, mis oma õhukese pinnakatte tõttu ei paku kaitset põhjaveele.

Käesoleva planeeringuga määratakse nimetatud alad detailplaneeringu kohustusega aladeks, et kontrollida ja välistada tegevused, mis võiksid muuta põhjavee kvaliteeti.

Loopealsed on kantud helesinise ruudustikuna üldplaneeringu kaardile.

Valla eesmärk on kasutada valla looduskeskkonda võimalikult säästlikult nii, et see säiliks kasutamis- ja elamisväärsena ka tulevastele põlvedele. Siinkohal on välja toodud piirkonnad, mille edasisel kasutamisel tuleks looduse säilimisele erilist rõhku panna.
Vald toetab järgmiste alade kaitse alla võtmist:

- Kolga külas Liivamäe männid, vana vallamaja ja kooli ümbrus;

- Kuusalu külas Rihumäe kaitseala;
- Kolga mõisa allee;
- Tõreska külas Valgejõe ääres Jõeääre, Kase ja Kingsepa kinnistutest lõunasse jääv riigimetsa maadel asuv ca 150 ha suurune rabamassiiv koos seda läbiva liivaseljandikuga üldplaneeringu kaardil toodud piirides;
- Pala külas Pakase järve ümbritsev ala üldplaneeringu kaardil toodud piirides.
- Salmistu külas aiandusühistute Laane ja Pedassaare vahele jääv metsaala säilitada, kui väärtuslik rekreatsiooni ala (puhverala) olemasolevate elamumassiivide eraldamiseks.

Kaitse alla võtmiseks teha eelnevalt uuringud kaitseala suuruse ja piirangute määramiseks. Kuni kaitsealade loomiseni:
- on vaja ehitustegevus või muu keskkonda muutev tegevus kooskõlastada Kuusalu Vallavalitsusega, kui see toimub lähemal kui **500 m** alast;
- Tõreska ja Pala külla jäävatel aladel määrata metsadele kaitsemetsa kategooria kaardil toodud piirides.

Käesoleva planeeringuga sätestatakse, et kõik lehtpuud (üksikud või gruppidena), mille rinnasdiameeter on üle **38 cm** on olulise tähtsusega põlispuud ja kõik toimingud nendega tuleb kooskõlastada Kuusalu Vallavalitsusega.

6.4.3 Tähelepanu vääriva kultuuri-, maastiku-, (loodus-) ja külamiljööga alad

Väärtusliku maastikumiljööga aladeks, mis on kantud ka üldplaneeringu kaardile, loetakse käesoleva üldplaneeringuga järgmised alad:

- Vana Narva maantee ümbrus Kaberla-Ilumäe teest kuni Valkla-Haapse maanteeni ja selle ümbrus kuni Valklani üldplaneeringu kaardil toodud piirides;
- Valkla oja org üldplaneeringu kaardil toodud piirides;
- Võnsi männik ja selle ümbrus üldplaneeringu kaardil toodud piirides Muuksi pank ja panga esine ala üldplaneeringu kaardil toodud piirides;
- Uuri pank ja kadastik ning panga esine ala üldplaneeringu kaardil toodud piirides.

Nendel aladel tuleb tähelepanu pöörata sellele, et säiliks alade omapära, nende looduslike motiivide ja vormide väljakujunenud suhe. Vajadusel kavandada vaadete avamist ja nende hoidmist avatuna. Vältida kõiki omaduselt või väljanägemiselt piirkonnale võõraid elemente.

Väärtusliku miljööalad on kantud helelilla kriipstäppidega üldplaneeringu kaardile.

Vajadusel kaitsta ja säilitada valla maastiku omapära on käesoleva planeeringuga määratud metsadele kaitsemetsa kategooria:
- Saunja külas valla piiril asuvale metsale.

Nimetatud piirang on kantud rohelise püstviirutusega üldplaneeringu kaardile.

Vajadusel säilitada asulat ümbritsev haljasvöönd, mis ühelt poolt toimiks inimtekkeliste mõjude pehmendajana ja teiselt poolt pakuks linlikule elulaadile looduslähedasemat elukeskkonda, on **Kuusalu aleviku ümbritsevate riigimetsamaadel määratud kaitsemetsa kategooria üldplaneeringu kaardil toodud piirides**.

Nimetatud piirang on kantud rohelise püstviirutusega üldplaneeringu kaardile.

Üldplaneeringu kaardil toodud kaitsemetsade piiridesse jäävatel eramaadel reserveerida alad metsamaana kaitsemetsa rajamise otstarbel.

Vallale oluliste külamiljööaladena on käesoleva planeeringuga määratud järgmised alad:
- Ilmastalu külas Ilmastalu külamiljöö ala;
- Salmistu külas küla vana osa läbiv külatänav;
- Valkla külas Vana Valkla külamiljöö ala;
- Kuusalu kiriku mõis ja Kuusalu keskväljak koos kalmistu esise platsiga.

Sealne keskkond on suhteliselt hea struktruuriga ning atraktiivne. Sellest lähtudes tuleks uute hoonete või rajatiste lubamisel sinna pöörata erilist tähelepanu nende sobivusele ümbritsevate hoonete stiiliga.

Väärtusliku külamiljööalad on kantud helelilla kriipstäppidega üldplaneeringu kaardile.

6.4.3.1 Mõisakomplekside maa koos pargiga

Kohaliku omapära, endiste mõisakomplekside terviklikkuse ja rajatud haljastuse säilitamiseks on sotsiaalmaana määratud mõisakomplekside ja pargi maa-alad järgmistes külades:
- Kodasoo külas Kodasoo mõis koos pargiga;
- Valkla külas Valkla mõis koos pargiga;
- Kiiu külas Kiiu mõis koos pargiga;
- Kolga külas Kolga mõis koos pargiga;
- Tsitre külas Tsitre mõis koos pargiga.

Mõisakomplekside ja parkide alad on kantud rohelise värviga üldplaneeringu kaardile.

6.5 Ehitamise printsiibid hajaasustuses

Elamuehituses peab jääma põhiliseks ühepereelamute ehitamine.

Ehitamisel tuleb arvestada loodusliku ümbrusega. Vältida tuleb suuremaid pinnavormide muutmisi juurdepääsu teede rajamisel või hoonete paigutamisel nõlvadele. Maastiku struktuur peab olema hoonete ja rajatiste paigutuse aluseks. Ehitiste paigutamisel tuleb lisaks lähiümbrusele arvestada kogu vaateväljaga.

Ehitise püstitamisel tuleb samuti silmas pidada, et selle juurde rajatavad kommunikatsioonid (teed, elektriliinid jt) oleksid võimalikult lühemad ja ei muudaks puhkemaastiku väärtust.

Olemasolevate puithoonete rekonstrueerimise puhul Kuusalu vallas ei ole soovitav kasutada plastikaknaid, plastikuksi ja plastikvoodreid. Samuti pole soovitav neid kasutada (pae)kivist hoonete puhul. Hoonetel, mis on ehitatud enne 1945. a, ei soovitata muuta aknaraamide laiust ja impostide jaotust.

Soovitav on ehitustegevuseks mitte kasutada häid põllu- ning metsamaid, liigrikaste biotoopidega alasid ja kasutusväärtusega maavarade või maainesega alasid.

Käesoleva planeeringuga määratakse, et hajaasustuses on Andineeme ja Tsitre, külades uute väikeelamute krundi minimaalseks suuruseks 5 ha.

Kuusalu vallas hajaasustusega aladel tuleb koostada detailplaneering, kui soovitakse ehituskrunti, mis on väiksem kui 1,5 ha. Hajaasustusega aladel, kus koostatakse detailplaneering on elamute ehituskruntide minimaalne suurus 0,36 ha ja hoonete minimaalne kaugus naaberkruntide hoonestusest 30,0 m. Detailplaneeringute koostamisel arvestada, et planeeritaval alal tuleb kaitsta olemasolevat looduskeskkonda (kadastikke jt, väärtuslikke taime kooslusi, kõrghaljastust jne), säilitada olemasolevad vanad kiviaiad ja soovitav oleks arvestada vanade kinnistu piiridega.

Detailplaneering tuleb koostada veekogude kallastest 250 m ulatusse jäävate kruntide hoonestamiseks. Detailplaneering tuleb koostada juhul kui ühele krundile kavatsetakse rajada enam kui üks elamu nii, et kahe elamu vahekaugus jääb väiksemaks kui 250 m või elamule lisaks rajatakse samale krundile enam kui 5 abihoonet.

Detailplaneering tuleb samuti koostada haja- kui tiheasustusse paigutatavate teenindus (k.a tanklad), kaubandus-, tööstus- ja laohoonete rajamiseks. (Erandeid võib teha juba teenindus- või kaubandushoonete rekonstrueerimise puhul, kui sellega ei suurene hoone üldpindala).

Tootmisettevõtetel tuleb arvestada sanitaarkaitsetsoon maa-ala/krundi sisse ning selle laiust arvestada alates ehitusjoonest.

Tootmisettevõtete maa-alast/krundist näha ette haljastamiseks 20%, millest 50% peab olema kõrghaljastus.

Keskkonda ohustada võiva tööstuse (sh laoplatsid puidule) või teeninduse rajamisel tuleb koos detailplaneeringu koostamisega teha ka keskkonnamõjutuste hinnang saavutamaks rajatava tööstuse võimalikult väikest saastusastet.

Detailplaneeringute koostamise ja projekteerimistingimused väljastab Kuusalu Vallavalitsus, tehniliste rajatiste ja kommunikatsioonide projekteerimistingimused aga trasside haldaja või vastav riigi ametkond.

Ülevaate omavolilistest ehitistest koostab vallavalitsus. Omanikelt tuleb nõuda nende viimist kooskõlla seadustega või siis nende likvideerimist.

Hajaasustusse ehitamisel tuleb maa omanikul arvestada piiranguid, mis tulenevad muinsus- ning looduskaitsealustest objektidest ja nende kaitsevööndites. Samuti piiranguid, mis on kehtestatud teiste Eesti Vabariigi seadustega (näiteks: veekaitsevööndid, ehituskeelualad jne). Lisaks neile piirangutele tuleb ehitustegevuses lähtuda *Planeerimis- ja Ehitusseadusest* ning *Kuusalu valla Ehitusmäärusest (RTL 1997, 202/203, 1069)* ja käesolevast üldplaneeringust, mis reguleerivad planeerimis- ja ehitustegevust Kuusalu vallas.

6.6 Tehnovõrgud

Hajaasustus piirkonnas rajatakse kommunikatsioonid reeglina krundi valdaja poolt. Kommunikatsioonide projektid tuleb kooskõlastada Kuusalu Vallavalitsuse ja vastavate ametkondadega.

Tehnovõrke haldavaid ametkondi tuleb teadvustada maastiku väärtustest ja juhtida tähelepanu sellele, et telefoni ja madalpinge liinid risustavad vaateid. Uute liinide rajamisel tuleb soovitada vanade liinikoridoridega arvestamist. Võimaluse korral paigutada uued liinid maa alla.

6.7 Senise maakasutuse säilitavad alad nn *valged alad*

Valge ala üldplaneeringu kaardil tähendab, et antud aladel maakasutuse sihtotstarve ei muutu ja selle muutmist tulevikus ei piirata. Ka pole nendele aladele ette nähtud suuremaid ja eraldi käsitlemist väärivaid kitsendusi ega piiranguid (kehtivad piirangud tulenevad seadustest ja on eelkõige kaitsevööndid - näiteks puurkaevu kaitsetsoon). Maakasutuse sihtotstarbe muutmiseks tuleb pöörduda taotlusega Kuusalu Vallavalitsuse poole või algatada detailplaneering.

7 TIHEASUSTUSALAD JA DETAILPLANEERINGU KOHUSTUSEGA ALAD

Kuusalu valla tiheasustatud alad tulenevalt maakonnaplaneeringust (Harju maakonnaplaneeringu…, 1998) on:

- Kuusalu alevik;
- Kiiu küla kompaktselt hoonestatud ala;
- Valkla küla kompaktselt hoonestatud ala;
- Valkla külas kompaktselt hoonestatud ala valla piiril;
- Salmistu küla kompaktselt hoonestatud ala;
- Andineeme küla kompaktselt hooneststus ala;
- Kolga küla kompaktselt hoonestsud ala;
- Sigula küla kompaktselt hoonestatud ala.

Tiheasustatus alad on kantud punase kriipsjoonega üldplaneeringu kaardile.

Täiendavaid tiheasustatud alasid käesoleva üldplaneeringuga ei määrata.

Enne kaitsepolügooni rajamist tuleb koostada detailplaneering (vt kaardil *metsa reservmaa, mille kasutus määratakse detailplaneeringuga*). Antud alale näidatud metsa reservmaa juhtfunktsioon ei ole lõplikult lahendatud käesoleva üldplaneeringuga. Ala kasutussihtotstarbed antakse detailplaneeringus.

7.1 Ehitamise printsiibid tiheasustuses

Tiheasustatud aladel on ehitamise aluseks vaja koostada detailplaneering.

Käesoleva planeeringuga määratakse, et tiheasustatud aladel on edaspidi uute väikeelamute krundi minimaalseks suuruseks **800 m²** ja maksimaalseks suuruseks **2000 m²** ja väikeelamu krundile on lubatud ehitada üks elamu, kui on tagatud krundi suurus vähemalt **800 m².**

Olemasolevates elamurajoonides olevad tühjad alad jagada kruntideks. Tühjad alad suurusega alla **600 m²** jagada ümbritsevatele kruntidele.

Korruselamute krundi suuruseks arvestada korruste põrandapind + ehitusalune pind.

Enne ehitusloa väljastamist tuleb:

- tagada puuduvate tehnovõrkude väljaehitamine;
- tagada elamualadel normatiivne mürakaitse, kasutades selleks maksimaalselt looduslikke mürabarjääre;
- tagada ühiskondlike asutuste ja teenindusettevõtete juurde piisav arv parkimiskohti.

8 PLANEERINGUTE KOOSTAMISE SOOVITUSLIK JÄRJESTUS

Allpool on toodud soovituslik detailplaneeringute elluviimise järjestus.

8.1 Valla osaüldplaneeringu vajadus

Vajalik on koostada:
- teemaplaneering valla väärtuslike maastike ja loodusalade kohta;
- osaüldplaneering valla puhkealade, sealhulgas ranniku kohta;
- osaüldplaneering valda läbiva Tallinn-Narva maantee ümbruse kohta.

Otstarbekas on koostada Kolga küla ja Kiiu küla keskuste planeeringud valla osaüldplaneeringuna.

8.2 Detailplaneeringute koostamise järjestus

Suru, Pala, Tõreska ja Kolgu külade ala (vt detailplaneeringu ala kaardil) viiakse Kaitseministeeriumi poolt läbi detailplaneering, eesmärgiga rajada Kaitsejõudude Keskpolügoon.

Valla majandustegevuse ja asustuse ning puhkevõimaluste paremaks käsitlemiseks on vaja koostada järgmised detailplaneeringud:
- Andineeme külas ranna ja kompaktselt hoonestatud ala kohta;
- Salmistu külas ranna ja kompaktselt hoonestatud ala kohta;
- Valkla külas ranna ja kompaktselt hoonestatud ala kohta;
- Kiiu külas kompaktselt hoonestatud ala kohta;
- Kolga külas kompaktselt hoonestatud ala kohta.

Teiste planeeringute koostamise järjestus sõltub elu poolt dikteeritud vajadustest ja investeerijate ning ehitajate soovijate olemasolust. Käesolev üldplaneering detailplaneeringute koostamise järjestust ei määra.

8.3 Kehtivad detailplaneeringud

Käesoleva planeeringu kehtestamisega jäävad kehtima järgmised detailplaneeringud:
1. Valkla Internaatkodu generaalplaan. EMEP töö 124-89 (8577);
2. Kuusalu veetorni maaüksuse detailplaneering;
3. Kuusalu turu planeerimis-hoonestamisprojekt. Harju MV Arhitektuuri Ameti Projekteerimise Büroo töö 8992 (9810);
4. Kuusalu individuaalelamu kvartali hoonestusprojekt. Harju RSN TK Arhitektuuriosakonna tootmisgrupi töö nr 50-81 (5672).

Nimetatud planeeringud on kantud punase püstviirutusega ja vastava järjekorranumbriga üldplaneeringu kaardile.

9 KASUTATUD KIRJANDUS

1. Eesti oluliste maanteede liiklussageduse prognoosi koostamine aastani 2010. 1997. Tallinna Tehnikaülikool. Ehitiste projekteerimise Instituut. Tallinn;
2. Eesti valdade rahvastik. 2000. Riigi Statistikaamet. Tallinn
3. Eesti valdade rahvastik. 1999. Riigi Statistikaamet. Tallinn;
4. Eesti valdade rahvastik. 1998. Riigi Statistikaamet. Tallinn;
5. Eesti valdade rahvastik. 1997. Riigi Statistikaamet. Tallinn;
6. Eesti valdade rahvastik. 1996. Riigi Statistikaamet. Tallinn;
7. Eesti valdade rahvastik. 1995. Riigi Statistikaamet. Tallinn;
8. Harju maakond 1995/1996. 1997. Harju Maavalitsus. Tallinn;
9. Harju maakonnaplaneering I etapp. 1998. Harju Maavalitsus. Tallinn;
10. Harju maakonnaplaneering I etapp. Kokkuvõte. 1999. Harju Maavalitsus. Tallinn;
11. Harjumaa keskkond. 1996. Tallinn;
12. Kuusalu valla arengukava (projekt).2000. Kuusalu Vallavalitsus. Kuusalu;
13. Üleriigiline planeering Eesti 2010. 2000. Keskkonnaministeerium. Tallinn.

10 LISAD